

2022 ТҰРАҚТЫ ДАМУ ТУРАЛЫ ЕСЕП

A NEW PARADIGM FOR THE FINANCIAL
MARKET DEVELOPMENT

неон

KASE

МАЗМҰНЫ

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ	6
БАСҚАРМА ТӨРАЙЫМЫНЫҢ ҮНДЕУІ	8
KASE БЕЙІНІ	10
» KASE ТУРАЛЫ	11
» Миссия және құндылықтар	16
KASE-НІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫ БАСҚАРУ ТӘСІЛІ	20
» Корпоративтік басқару	20
» Биржаның Корпоративтік басқару кодексін сақтау	21
» Корпоративтік басқару принциптері	21
» Корпоративтік басқару құрылымы	22
» Директорлар кеңесінің дағдылары	23
» Директорлар кеңесінің қызметі	25
» Биржаның тәуекелдерді басқару жүйесі	25
» Қызметтің үздіксіздігін басқару	26
» Ішкі бақылау және аудит	27
» Комплаенс-бақылау	28
» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	29
» Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл	31
» Нарықтың кәсіби қатысушыларымен өзара іс-қимыл	32
БИРЖАНЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТІ	34
» 2022 жыл үшін қор нарығы бойынша негізгі нәтижелерге шолу	35
» 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясын іске асыру	38
АДАМ КАПИТАЛЫН ДАМУ	46
» Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік және жауапты еңбек практикасы	47
» Жұмыспен қамту	48
» Уәждеме және еңбекақы төлеу	49
» Есептік күннен кейінгі оқиғалар	51
» Персоналды оқыту және дамыту	52
» Корпоративтік мәдениет	53
» Тең құқықтар мен мүмкіндіктерді қамтамасыз ету	53
ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ	54

2022 ЖЫЛ ТҰРАҚТЫ ДАМУ ТҰРҒЫСЫНДА

4

нарық

1. қор нарығы
2. ақша нарығы
3. валюта нарығы
4. мерзімді нарық

241

құрал Т+-те

сауда-саттық көлемі

+50%

174,4-тен 261,6 трлн тңг дейін

+96

жаңа құрал ресми тізімде

1 433

құрал

927 бағалы қағаздар
459 ақша нарығының құралдары
16 валюта нарығының құралы
31 мерзімді нарық құралы

76,9

млрд теңге

тұрақты даму жобаларына
қаржы тартылды

6,8

млрд теңге

таза пайда
(2021 жылы 3,9 млрд теңге,
өсім 74,6 % құрады)

+341

мың

жеке тұлғалар ашқан жаңа
есеп-шоттар
01.01.2023 – Од-де 547 мың
есеп-шот

11

ЭМИТЕНТ

қаржыландыру
тартылды
тұрақты даму
жобаларына

ESG-қаржыландыруды дамытуға фокус

ESG принциптерін ілгерілетуге фокус

KASE тұрақты даму саясаты

KASE тұрақты даму саясаты Биржа тұрақты даму саласында басқару жүйесін құруда ұстануы тиіс негіз қалаушы принциптер мен тәсілдерді анықтайды

"Жасыл кеңсе" бағдарламасы – ұйымды басқарудың кешенді тәсілін білдіреді және жалпы қабылданған үш R принциптеріне негізделген бірқатар техникалық және уәждемелік-білім беру іс-шараларын қамтиды.

Осы есеп Standards: Core Option GRI сәйкес дайындалды. Есепте "Қазақстан қор биржасы" АҚ-ның (есепте – KASE немесе Биржа деп аталады) 2022 жылдың 01 қаңтарынан бастап 31 желтоқсанына дейінгі кезеңдегі қызметі туралы ақпарат берілген. Қаржылық деректер, егер мәтін бойынша өзгеше тікелей көрсетілмесе, Қаржылық есеп берушіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес дайындалған шоғырландырылған аудиттелген қаржылық есеп берушілікке сәйкес берілген.

KASE-нің тұрақты дамуы туралы есеп Биржа Басқармасының шешімімен бекітіледі және корпоративтік интернет-сайтта қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жариялау арқылы мүдделі тараптардың назарына жеткізіледі.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Құрметті клиенттер мен акционерлер!

Өткен жылы KASE қор нарығының негізгі инфрақұрылымдық ұйымы ретінде өзінің жетекші мәртебесін нығайтып, клиенттердің көпшілігі үшін жоғары технологиялық ұйым позициясын растады.

Жоғары пайдалылық, қазіргі заманғы технологиялар, түпкі стейкхолдерлердің мүдделеріне бағдарлану KASE қызметінде бұрынғысынша негізгі болып қала береді, дамудың жаңа бағыттарын дамыту үшін берік негіз қалыптастырады.

2022 жылы Биржа KASE-нің 2022 – 2024 жылдарға арналған жаңа Даму стратегиясын іске асыруға кірісті, ол KASE-ні дамытудың келесі үш жылдық стратегиялық кезеңге арналған басымдықтары мен міндеттерін анықтады.

Стратегия қаржы құралдары мен көрсетілетін қызметтер спектрін кеңейту жолымен биржалық нарықтардағы өтімділікті арттыру; әріптес биржалармен сауда-клирингтік линкаларды белгілеу, эмитенттер мен инвесторлар шеңберін кеңейту; негізгі инфрақұрылымдық элемент ретінде Орталық контрагентті дамыту; сыртқы және ішкі инфрақұрылымдарды жаңғыртуды жалғастыру және

инновацияларды енгізу; стейкхолдерлер үшін биржаның құндылығын арттыру сияқты түйінді бағыттарға негізделеді.

KASE жұмысының тағы бір негізгі бағыты – Қазақстанда ESG стандарттарын ілгерілету. Қазіргі жағдайда ESG мәселелерін сауатты және дәйекті басқару өте маңызды.

Өткен жылы Қазақстанда "жасыл" қаржыландыру үшін барлық қажетті құқықтық орта қалыптастырылды: жаңа Экологиялық кодекс қабылданды, оның шеңберінде қолданыстағы табиғи ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыруға, қоршаған ортаға жағымсыз әсер ету деңгейін төмендетуге, энергия тиімділігін арттыруға, энергия үнемдеуге, климаттың өзгеруі салдарын жеңілдетуге және климаттың өзгеруіне бейімделуге бағытталған "жасыл" жобалардың таксономиясы енгізілді. Заңнамалық деңгейде "жасыл" облигацияларды, "жасыл" кредиттерді және басқа да қаржы құралдарын қоса алғанда, "жасыл" қаржыландыру ұғымдары белгіленді. Биылдан бастап ESG облигацияларды шығару және верификациялау мәселелері заңнамалық түрде реттелді.

2015 жылы БҰҰ-ның "Орнықты қор биржалары" бастамасына қосылған KASE үшін бүгінде бұл дамудың басым бағыттарының бірі. Биржа өз қызметінде ESG принциптерін ұстана отырып, оларды ел экономикасына кешенді түрде ілгері жылжытып келеді.

2022 жыл үшін KASE-нің тұрақты даму туралы есебі – Биржа қызметінің экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару саласындағы негізгі аспектілерін ашатын құжат. Биржаның директорлар кеңесі Биржаның корпоративтік басқаруды, ESG, экожүйені дамыту және өз жұмысының тиімділігін арттыруға мүмкіндік беретін жаңа құралдарды енгізу жөніндегі бастамаларын қолдайды.

Биржаның 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясы шеңберінде KASE корпоративтік басқару деңгейін арттыру, басқару есеп берушілігін жетілдіру, олардың маржиналдылығын ескере отырып, жобаларды бағалаудың жаңа тәсілдерін қолдану, сондай-ақ дивидендтік саясатқа жаңа тәсілдерді енгізу жөніндегі жұмысты жалғастырды. Бұл іс-шаралар KASE-нің тұрақты дамуына және оның инвестициялық тартымдылығын арттыруға, Биржаның стратегиялық және бәсекелестік артықшылықтарын күшейтуге ықпал етті.

Биржа орталық контрагенттің аяқталған қаржылық моделін ескере отырып, Биржаның дивидендтерін төлеу тәсілдерін анықтау бойынша жұмыс жүргізді. Шетелдік биржалар мен орталық контрагенттердің дивидендтерін төлеу тәсілдері

зерделенді, жеке ұйым және Биржа ретінде орталық контрагенттің қаржылық моделі әзірленді, сондай-ақ топтың (Биржа және оның еншілес ұйымдары) дивидендтерін төлеуге тәсілдер әзірленді. Биржа басшылығы Биржаның акциялары бойынша дивидендтер төлеу шарттарын, сондай-ақ дивидендтер ретінде төлеуге ұсынылуы мүмкін Биржа кірісінің мөлшерін (үлесін) анықтау тәсілдерін анықтайтын Биржаның Дивидендтік саясатының жаңа редакциясын әзірледі.

Ұсынылып отырған есепте біз ESG саласын одан әрі дамытуға және Біріккен Ұлттар Ұйымының тұрақты даму мақсаттарын Биржаның барлық мүшелері мен листингтік компаниялардың қызметіне дәйекті ықпалдастыруға бағытымызды жалғастыруға деген ниетіміздің шынайылығын көрсетіп, растағмыз келеді.

Құрметпен,
Директорлар кеңесінің төрағасы
Молдабекова Әлия Мейірбекқызы

Биржа жоспарлы түрде жоғары технологиялық қаржы институтының позициясын нығайтуды жалғастыруда, көшбасшылық орнын сақтап қалуда, сондай-ақ елдің ең ірі және сенімді инфрақұрылымдық ұйымы атағын берік ұстап отыр.

БАСҚАРМА ТӨРАЙЫМЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Құрметті Биржа акционерлері мен клиенттері!

Қазақстан қор биржасы сыртқы нарықтардағы құбылмалылықтың жаһандық сын-қатерлері, әлемдік реттеушілердің базалық мөлшерлемелерді көтеруге және инфляцияны жеделдету жағдайында өз қызметтерін сапалы және үздіксіз көрсетуді қамтамасыз ете отырып, Биржаның 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясын іске асыруға мақсатты түрде кірісті. Биржа елдің қаржы институты ретінде жоғары тұрақтылықты сақтап қана қоймай, дамудың жаңа технологиялық сатысына шықты. Бұл Биржаға Қазақстан мен Орталық Азияның биржалық кеңістігінде KASE-нің көшбасшылық позициясын нығайтуға мүмкіндік берді.

KASE CFI.co Awards 2022 халықаралық сыйлығының нұсқасы бойынша Орталық Азияның 2022 жылғы үздік қор биржасы болып танылды.

Іске асырылып жатқан жобалардың уақтылығы мен маңыздылығы KASE мен биржалық нарықтың өсіп келе жатқан көрсеткіштеріне де әсер етті.

KASE-дегі сауда-саттықтың жиынтық көлемі бір жылда 50 % немесе 87,2 трлн теңгеге өсіп, 261,6 трлн теңгеге жетті. 2023 жылдың 01 қаңтарында KASE сауда-саттық тізімдеріне 230 эмитенттің 584 атаудағы мемлекеттік емес бағалы қағаздар кірді. МБҚ-ның қайталама нарығындағы сауда-саттық көлемі 2,1 есе, корпоративтік облигациялардың қайталама нарығында 19 % және шетел валюталары нарығында 34 % ұлғайды. Шетелдік инвесторлардың дамушы экономикалардан шығуы және KASE-де саудаланатын эмитенттер акциялары құнының өзгергіштігі жағдайында акциялар нарығы ерекшелікті көрсетті. Акциялар нарығының капиталдандырылуы бір жылда 26,4 %-ға 21,2 трлн теңгеге дейін төмендеді. Сондай-ақ KASE индексінің мәні 11,5 %-ға – 3 251,64 тармаққа дейін төмендеді. 2022 жылдың қорытындысы бойынша "KASE Global" секторында сауда-саттық көлемі 25,8 млрд теңгені құрады.

Әлемдік тәжірибе бүгінде ESG принциптеріне сәйкестігі компаниялардың тұрақты дамуында және олардың қорландыру көздерін әртараптандыру қабілетінде барған сайын маңызды рөл атқаратынын көрсетеді. Инвесторлардың көпшілігі ESG талаптары мен принциптеріне сәйкес келетін жобаларға басымдық береді. Атап айтқанда, Climate Bonds Initiative деректері бойынша ағымдағы жылдың үшінші тоқсанының соңына қарай әлемдік ECG қарызы мен өтпелі облигациялар көлемі 3,5 трлн АҚШ долларынан асты.

Қазақстанда тұрақты даму мақсаттарын іске асыру және ESG критерийлерін енгізу стратегиялық міндеттердің бірі болып табылады. Биржа Қазақстанның биржалық нарығында ESG-дің күн тәртібін жүйелі түрде ілгерілетуде, 8 жылдан астам уақыт бойы БҰҰ-ның "Тұрақты биржалар" бастамасына қосылған әлем бойынша бірнеше ондаған биржалардың бірі болып табылады. Биржа – елімізде тұрақты жобаларды дамытуда бизнес-идеялар мен қаржы ресурстарының синергиясына қол жеткізуге арналған платформа.

Егер осы бағыттағы жұмыстың алғашқы жылдарында Биржа ESG принциптерін дәріптеуге, тұрақты даму туралы ақпаратты ашуды оқыту мен ілгерілетуге шоғырланған болса, енді KASE соңғы бірнеше жылда ESG-қаржыландыруды – орнықты жобаларды, яғни ESG-принциптеріне сәйкес келетін жасыл, әлеуметтік және өзге де жобаларды қаржыландыру үшін бағалы қағаздарды шығару мен орналастыруды белсенді дамытуда.

Биржаның ресми тізімі бизнестің көлемі мен құрылымы әртүрлі компаниялар үшін, сондай-ақ тәуекелге тәбеті әртүрлі инвесторлар үшін сараланған және барынша бейімделген. Мұндай саралау листингтік талаптарға, ашылатын ақпараттың көлеміне және листингтік алымдарға қатысты енгізілген.

Атап айтқанда, KASE ресми тізімінде Негізгі және Баламалы алаңдар жұмыс істейді. Негізгі алаң ірі компанияларға арналған, олар, әдетте, инвесторлардың кең ауқымын, оның ішінде бөлшек сауда-саттық инвесторларын таргеттейді. Бұл алаңда листингтен тек ірі компаниялар ғана өте алады. Бұл ретте олар үшін ақпаратты – қаржылық есеп берушілікті, корпоративтік оқиғалар туралы ақпаратты, қаржылық емес ақпаратты ашу бойынша неғұрлым кең талаптар белгіленеді, ол инвесторларға компанияның қандай да бір көрсеткіштерге қалай және неліктен жеткенін және компанияның өз стратегиясын іске асыруда қаншалықты дәйекті екенін, сондай-ақ ESG критерийлері бойынша ақпаратты айтуға арналған.

Баламалы алаң орта және шағын бизнес компанияларына арналған және тиісінше листингтік талаптармен және ақпаратты ашу бойынша талаптармен сипатталады. Мұндай бөлу бағалы қағаздар мен түрлі эмитенттер үшін листинг шарттарын барынша дәл "калибрлеуге" мүмкіндік береді. Тиісінше, ESG-қаржыландыру нарығын құру үшін листинг құрылымын арнайы саралау қажеттілігі болмады. Осы шығарылымдардың айрықшалық ерекшеліктерін, атап айтқанда қаржыландыруға болжанған жобаның ESG критерийлеріне сәйкес келетінін растауды, сондай-ақ тартылған қаражаттың мақсатты пайдаланылуын растауды ғана ескеру қажет болды. Қалған жағдайда ESG-облигациялар шығаруды жоспарлаған және оларды шығарған компаниялар стандартты листингтік критерийлерге сәйкес болуы және жалпы листингтік ережелерді орындауы тиіс.

KASE осындай айрықша нормаларды енгізуді бағалы қағаздардың осындай шығарылымдарына жұмсалатын шығындар теңгерімін және қорландыру құнын сақтау мақсатында кезең-кезеңмен ілгерілетуді шешті. Бастапқы кезеңде, ең алдымен өз стратегияларын немесе орнықты жобаларды іске асырудың "шеңберін" қабылдаған компанияларға бағдарлана отырып, KASE эмитенттердің облигацияларының ESG критерийлеріне сәйкестігі туралы декларативтік растамаларын қабылдап, осындай жобалардың кәсіби верификаторларынан тәуелсіз баға алуды ұсынды.

Бұдан әрі, қазақстандық реттеудің дамуына қарай KASE облигациялар шығарылымының листинг кезеңінде де, облигациялар шығару жолымен тартылған қаражатты игеру процесінде де міндетті верификациясының болуы туралы ережені енгізді.

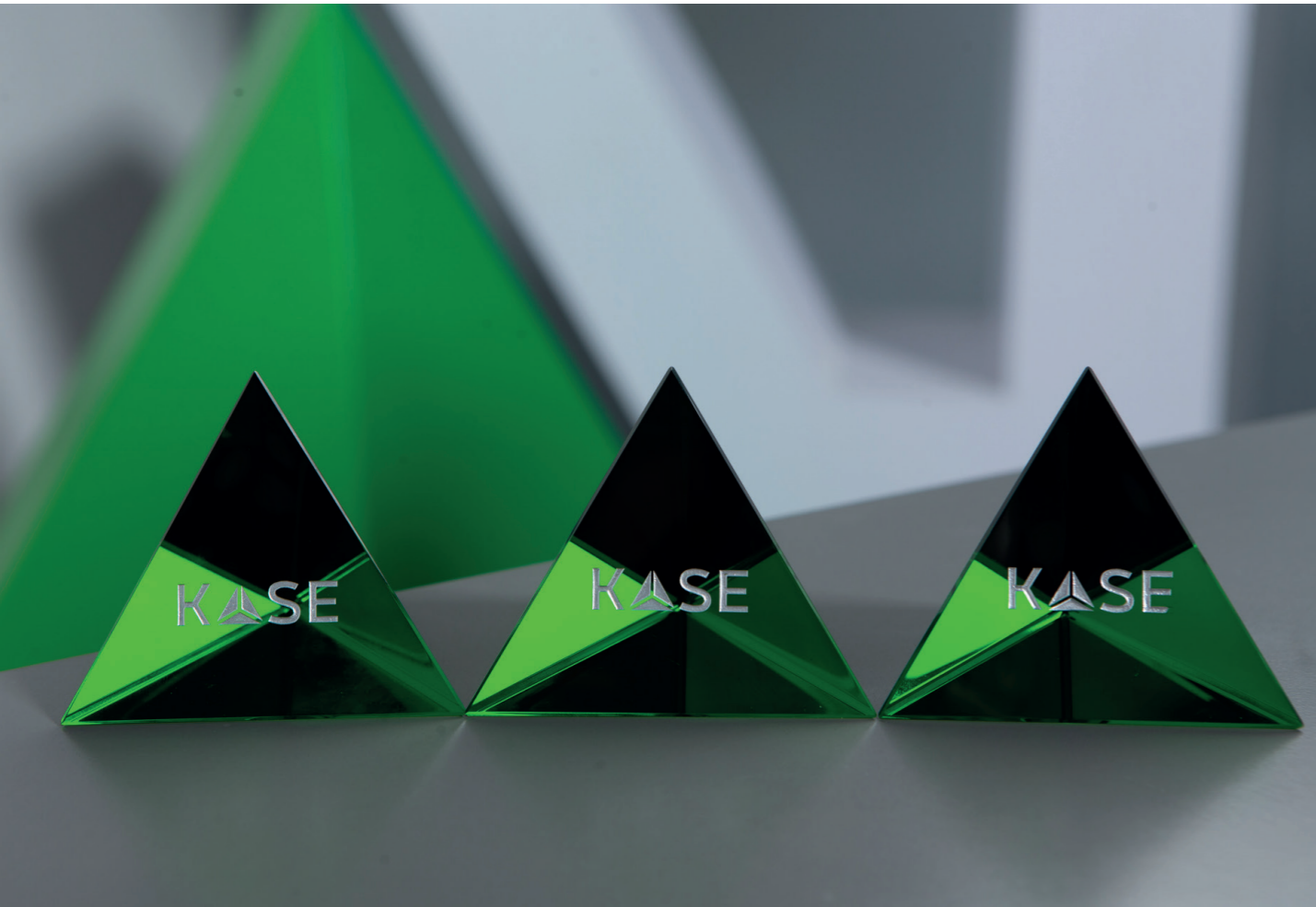
Осы жұмыстың нәтижесі осы уақытқа дейін осындай облигациялардың он бір шығарылымы болды, олар бойынша 76.9 млрд теңгеден астам қаржы тартылды.

Біз өз қызметін тиімді құрып, акционерлер, инвесторлар, қызметкерлер және басқа да мүдделі тараптар үшін жоғары қаржылық және қаржылық емес нәтижелерді қамтамасыз ете отырып, тұрақты даму саласындағы жобалар мен бастамаларды жоспарлы және дәйекті түрде енгізетін боламыз.

Осыған байланысты мен барлық түпкі стейкхолдерлерге біздің клиенттеріміздің, серіктестеріміздің және акционерлеріміздің мүддесі үшін қаржы институтын одан әрі жаңғыртуға ықпал ететін қор нарығын дамытуға, жемісті ынтымақтастық пен тұрақты кері байланысқа қызығушылық танытқаны үшін алғысымды және шынайы ризашылығымды білдіргім келеді.

Құрметпен,
Биржа Басқармасының төрайымы
Алина Өтемісқызы Алдамберген

KASE ТУРАЛЫ

“ KASE бүгінде – әмбебап, көпфункционалды биржа, ол бағалы қағаздар мен қаржы құралдарының барлық түрлерімен түрлі валюталармен және түрлі тәртіптемеде есеп айырысу арқылы сауда-саттық жасауға мүмкіндік береді.

О KASE

KASE бүгінде – әмбебап, көпфункционалды биржа, ол бағалы қағаздар мен қаржы құралдарының барлық түрлерімен түрлі валюталармен және түрлі тәртіптемеде есеп айырысу арқылы сауда-саттық жасауға мүмкіндік береді. KASE 4 биржадан тұрады – валюта, қор (бағалы қағаздар), ақша (репо және своп операциялары) және деривативтер нарығы.

2023 жылдың 01 қаңтарында KASE сауда-саттық тізімдерінде 1 433 қаржы құралы болды, оның ішінде 927 атаудағы бағалы қағаздар, соның ішінде 241 қаржы құралы Т+2 тәртіптемесінде саудаға қолжетімді: 57 атаудағы акциялар (KASE Global және ЖДҚ секторының акцияларын қоса алғанда), 173 облигациялар шығарылымдары және 11 ETF/ пай инвестициялық қорлары.

Биржада листинг процедуралары, сауда-саттық және клирингілік мүшелігіне кіру, букраннерлер үшін бағалы қағаздарды орналастыру кезінде жазылымды жүргізу мүмкіндігі, трейдингілік қызметтер, посттрейдингілік қызметтер (клиринг, есеп айырысу), индекстер мен индикаторларды қалыптастыру, сондай-ақ нарықтық деректерді тарату сияқты қызметтердің толық спектрі ұсынылады.

KASE 1993 жылы ұлттық валюта – теңге енгізілгеннен кейін екі күн өткен соң құрылды. Биржа 30 жыл ішінде дауыстық сауда-саттықтан бастап халықаралық стандарттарға сай келетін заманауи жолға қойылған сауда-саттық клирингілік және есеп айырысу инфрақұрылымына дейін эволюциядан өтті. KASE алаңының әмбебаптығы сауда-саттыққа қатысушыларға бірнеше нарықта операцияларды белсенді жүргізуге мүмкіндік береді. Қаржы құралдарының әралуан түрлерімен жұмыс істеу мүмкіндігі өтімділікті басқару және сауда-саттыққа қатысушылар мен олардың клиенттерінің инвестициялық стратегияларын іске асыру үшін ең жақсы жағдайларды қамтамасыз етеді.

Биржа WFE, FEAS және ТМД ХБК сияқты халықаралық биржалық қауымдастықтардың толық құқылы мүшесі болып табылады, бұл қазақстандық сауда-саттық алаңы қызметінің негізгі аспектілерінің халықаралық стандарттарға және ең үздік әлемдік тәжірибеге сәйкестігін растайды.

Биржа өзінің кәсіби қызметін қаржы нарығын реттеу және дамыту жөніндегі уәкілетті органның мынадай лицензиялары негізінде жүзеге асырады:

1. бағалы қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен сауда-саттық ұйымдастыру жөніндегі қызмет (2012 жылдың 19 шілдесіндегі № 4.2.3/1 лицензия);
2. бағалы қағаздар нарығындағы қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингілік қызмет (2012 жылдың 19 шілдесіндегі № 4.2.3/1 лицензия);
3. ұлттық және шетел валютасында банк операцияларын жүргізу (2020 жылдың 30 қаңтарындағы № 4.3.8 лицензия).

KASE бизнестің сенімділігінің, қорғалуының және үздіксіздігінің қазіргі заманғы стандарттарына сәйкес келетін саудасаттық клирингтік жүйелеріне (СКЖ) иелік етеді.

Биржалар СКЖ әртүрлі қаржы құралдарымен және әртүрлі ережелермен ОК-мен де, ОК-сіз де, әртүрлі валюталармен сауда-саттық жасауға мүмкіндік береді. СКЖ сауда-саттық әдістемелері мен ережелерінің кең жинағын қолдайды (order-driven market, we edriven market, ашу және жабу аукциондарын, мамандандырылған сауда-саттықтың әртүрлі түрлерін қоса алғанда), ОК-мен авторепомәмілелері бойынша бағалы қағаздарды бұғаттау жоқ (бағалы қағаздар басқа мәмілелердің мәні бола алады); эмитент сыйақы төлегеннен кейін келесі күні бағалы қағаздардың уақытша меншік иесіне бағалы қағаздар бойынша табысты тұрақты меншік иесіне беру процедурасы көзделген. Бұдан басқа, нақты уақытта сауда-саттыққа қатысушылардың ағымдағы позицияларын қадағалау, нақты уақыт тәртіптемесінде индекстерді есептеу, нақты уақыт тәртіптемесінде пайдаланушыларға сауда-саттық барысы туралы кең ауқымды ақпарат беру, сондай-ақ жергілікті және қашықтан пайдаланушылардың көп санын қосу көзделген.

KASE негізінде барлық нарықтарда: қор, ақша, валюта және мерзімді нарықтарда орталық контрагент институты енгізілді және тиімді жұмыс істеуде. KASE барлық биржалық нарықтарында орталық контрагенттің қызметтерін іске қосу және дамыту қатысушылардың кредиттік тәуекелін төмендетуді, мәмілелер бойынша есеп айырысулардың аяқталуына кепілдік беруді, кросс-маржалау және неттинг есебінен қатысушылардың транзакциялық шығындарын қысқартуды қамтамасыз етеді.

Биржа Орталық контрагент және есеп айырысу ұйымы ретінде валюта, қор және мерзімді нарықтарда жасалған биржалық мәмілелер бойынша есеп айырысуды жүзеге асырады.

Қор нарығындағы KASE орталық контрагентімен мәмілелер бойынша ақшамен есеп айырысуды "Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі" АҚ-дағы корреспонденттік есеп-шотты пайдалана отырып дербес жүргізеді. KASE-де жасалатын барлық мәмілелер бойынша бағалы қағаздар бойынша есеп айырысу ұйымы "Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі" АҚ болып табылады, ол сондай-ақ орталық контрагенттің қатысуынсыз жүргізілетін мәмілелер бойынша ақшамен есеп айырысуды жүргізеді.

Есеп айырысуды жүргізу кезінде Биржа корреспонденттік есеп-шоттардың меншікті желісін пайдаланады.

Теңге бойынша Биржаның корреспондент банкі Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі болып табылады. Корреспондент банктер қаржы саласындағы әлемдік көшбасшылар болып табылады және клирингтің көптеген жүйелеріне тікелей мүшелікпен жаһандық клирингтік қызметтерді жетекші берушілер болып табылады. Корреспондент банктер есеп айырысуларды нақты уақыт тәртіптемесінде Алматы уақыты бойынша жұмыс күні ішінде жүргізуді қамтамасыз ете алады. Биржаның шетелдік корреспонденттері АҚШ доллары бойынша – The Bank of New York Mellon (Нью-Йорк қаласы, АҚШ), Citibank N.A. (Нью-Йорк, АҚШ), JP Morgan Chase Bank N.A (Нью-Йорк, АҚШ), еуро бойынша – Citibank N.A. (Лондон, Ұлыбритания) және JP Morgan AG (Франкфурт, Германия), Ресей Федерациясының рублі бойынша – Еуразиялық даму банкі әлемдік аты бар бірінші сыныпты қаржы институттары болып табылады.

Қытайлық юаньмен есеп айырысуды жүзеге асыру үшін Биржаның қытай юаньы бойынша корреспондент бантері Қазақстандағы Қытай Банкінің Еншілес Банкі және Алматы қаласындағы Қытай Сауда-өнеркәсіп банкі болып табылады.

Биржаның ресми тізімі бірнеше алаңға бөлінген: "Негізгі", "Баламалы", "Аралас" және "Жеке орналастыру".

"Негізгі" алаңы даму тарихы бар ірі компанияларға, "Баламалы" алаңы – "Негізгі" алаңымен салыстырғанда неғұрлым жеңілдетілген талаптар белгіленген шағын және орта капиталдандыру компанияларына арналған. Тізімді осылайша бөлу ірі компаниялар мен шағын және орта бизнеске қор нарығында қаражат тартуға мүмкіндік береді.

"Аралас" алаңында исламдық бағалы қағаздар, деривативтер, сондай-ақ мемлекеттік бағалы қағаздар және халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары сияқты қаржы құралдарымен сауда-саттық жасалады, олар ұлттық, сол сияқты шетел валютасында номинациялануы мүмкін.

"Жеке орналастыру" алаңы 2021 жылы құрылды және жеке орналастыруға жататын мемлекеттік емес бағалы қағаздар үшін листингке арналған. Жеке орналастыру білікті инвесторлардың шектеулі тобы арасында мемлекеттік емес облигацияларды жария етпеуді білдіреді, мұндай бағалы қағаздарды шығару шарттары жеке меморандуммен анықталады.

2021 жылы құрылған "Аралас" алаңының KASE Global секторы шетелдік эмитенттердің неғұрлым өтімді бағалы қағаздарымен сауда-саттық жасауға арналған. Жаңа сектордағы сауда-саттыққа Нью-Йорк қор биржасының – NYSE Equity негізгі алаңында және NASDAQ биржасының – NASDAQ Global Select алаңында акциялар, сондай-ақ Euronext Paris және Euronext Amsterdam алаңдарында листингтен өткен және Standard & Poor's 500, NASDAQ 100 және Euronext 100 биржалық индекстеріне кіретін кіретін акциялар жіберілді.

2023 жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша KASE сауда-саттық тізімдерінде 230 эмитенттің 584 атаудағы мемлекеттік емес бағалы қағаздар (ресми тізімде 226 эмитенттің 580 құралы) болды. Ақша нарығында 459 қаржы құралы, валюта нарығында – 16 қаржы құралы және деривативтер нарығында – 31 қаржы құралы сауда-саттыққа қолжетімді.

2022 жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша Биржаға 52 кәсіби қатысушы, оның ішінде Қазақстан Республикасының барлық лицензияланған банктері мен брокерлік ұйымдары, төрт шетелдік қатысушы, екі халықаралық қаржы ұйымы мүше болды.

52 Жалпы саны, оның ішінде

21 екінші деңгейдегі банктер
ҚР резиденттері

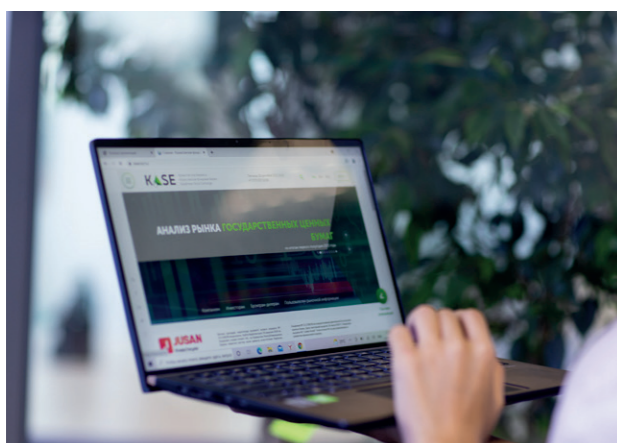
22 брокерлік компаниялар
ҚР резиденттері

46 жергілікті қатысушылар

4 шетелдік қатысушы

2 МҚҰ

12 Тікелей қол жеткізу құқығын (DMA)
құқығын ұсынатын қатысушылар

Биржа қор және ақша нарықтарының бірқатар индикаторларын дербес есептейді және сүйемелдейді.

Қазақстанның қор нарығы Биржаның акциялары мен облигацияларының нарығын көрсететін индекстермен және индикаторлармен ұсынылған. Акциялар нарығын сипаттау үшін Биржа негізгі индикатор – KASE индексі есептейді, ол қазіргі уақытта ұлттық қор нарығының негізгі индикаторы рөлінде де-факто болады. KASE индексі Қазақстан Республикасының неғұрлым ірі және қаржылық тұрақты резидент компаниялары шығарған Биржаның ресми тізімінің неғұрлым өтімді акцияларының жиынтық нарықтық құнының өзгеруін көрсетеді.

Бұдан басқа, Биржа акциялар нарығының жалпы капиталдандырылуын – акциялары KASE-де айналымға жіберілген барлық компаниялардың жиынтық нарықтық құнын есептейді және жариялайды.

Облигациялар нарығын талдау үшін Биржа қазақстандық компаниялардың облигацияларының неғұрлым өтімді шығарылымдарының "таза" бағалары мен кірістілік көрсеткіштерінің өзгеруін көрсететін KASE_BM* негізгі алаңы үшін және KASE_BA* баламалы алаңы үшін бірқатар индекстерді анықтады. Ағымдағы жылдың бірінші тоқсанында Биржа Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздар нарығының бірқатар индикаторларын қосымша енгізуді жоспарлап отыр.

Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы "таза" және "лас" бағалардың индекстерін, сондай-ақ өтеуге дейінгі әртүрлі мерзімдердегі кірістілік көрсеткіштерін көрсететін индекстер мен индикаторлар сериясымен ұсынылған.

Репо нарығын көрсететін индекстер мен индикаторлар мынадай индикаторлармен берілген: TONIA – ақша нарығындағы негізгі тәуекелсіз бенчмарк, бұдан басқа, қосымша репо нарығы TRION, TWINA, TCI, TCR_1m, TCR_3m, TCR_6m сияқты индикаторлармен ұсынылған. Валюта свопы нарығы бойынша Биржа SWAP-1D, SWAP-2D, сондай-ақ репо және валюта свопы нарығының композиттік индексі – MM Index сияқты индикаторларды есептейді.

KASE тұтынушылардың кең ауқымының қажеттіліктерін қанағаттандыратын әртүрлі ақпараттық өнімдерді ұсынады:

- » Пайдаланушылардың мақсаттарына байланысты нақты уақыт тәртіптемесінде не деректерді тікелей пайдалану үшін де, туынды ақпаратты жасау үшін де 15 минуттан кешіктіріліп жеткізілуі мүмкін ағынды сауда-саттық ақпараты;
- » Мәмілелер мен өтімдер туралы тарихи сауда-саттық ақпараты, сондай-ақ сауда-саттық күнінің қорытындылары туралы біріктірілген ақпарат;
- » Сауда-саттық ақпаратын репрезентативті көрсететін "Web-Quotes" және "IRIS Finance" сияқты интерфейстік ақпараттық сервистер;
- » Қаржы құралдарының сипаттамалары туралы, сондай-ақ бағалы қағаздардың эмитенттері туралы анықтамалық ақпарат;
- » KASEInfoBot – Telegram қосымшасындағы валюталық және қор нарықтары туралы ақпаратты нақты уақыт тәртіптемесінде қарауға болатын ақпараттық бот, бағаны өзгерту және қол жеткізу кезінде уақыт бойынша хабарламалар жіберу функцияларына ие. Соңғы және орташа өлшенген баға туралы, дивидендтер туралы, сондай-ақ алдағы мамандандырылған сауда-саттық және олардың нәтижелері туралы ақпаратты қамтиды.

FAST-хаттамаға негізделген биржалық ақпаратты ұсыну сервисі қаржылық ақпараттың электрондық алмасуын оңтайландыруды, атап айтқанда, минималды кідіріспен деректердің үлкен көлемін таратуды қамтамасыз етеді.

Биржа уәкілетті органының нормативтік құқықтық актісіне сәйкес бағалы қағаздар нарығында айла-шарғы жасау мақсатында бағалы қағаздар нарығы субъектілерінің немесе өзге де тұлғалардың іс-әрекеттерін анықтау мәніне мониторинг пен талдауды жүзеге асырады.

Мәмілелерді бағалы қағаздар нарығында айла-шарғы жасау мақсатында жасалған ретінде бағалы қағаздар нарығы субъектілерінің немесе өзге тұлғалардың іс-әрекеттерін анықтау мәніне мониторингтеуді және талдауды Биржа Scila Surveillance қадағалау жүйесін пайдалана отырып жүзеге асырады.

Scila AB нарықты қадағалау, ақшаны жылыстатумен күрес және тәуекелдерді басқару саласындағы жетекші тәуелсіз технологиялар жеткізушісі болып табылады, ол қаржы нарықтарында теріс пайдалануды анықтау үшін құралдарды ұсынады.

Биржаның тәуекелдерді басқару жүйесі Биржаның стратегиялық және операциялық мақсаттарына қол жеткізуге әсер етуі мүмкін әлеуетті тәуекелдерді уақтылы сәйкестендіруге, бағалауға, мониторингтеуге және бақылауға, сондай-ақ төмендетуге бағытталған.

Бұдан басқа, Биржада инциденттер мен төтенше жағдайлар туындаған кезде қызметтің аса маңызды түрлерінің үздіксіздігін қамтамасыз ету, сондай-ақ Биржаның қызметін жылдам қалпына келтіру мақсатында олардың негізгі қызметке әсерін азайту мақсатында қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесі жұмыс істейді.

Реттеушілік өзгерістер, сыртқы сын-қатерлер және корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелерін енгізу қажеттілігі Биржада пәрменді комплаенс саясатын жүргізудің өзектілігін алдын ала анықтаған факторларға айналды. Осыған байланысты бүгінгі таңда комплаенс-бақылау Биржаның тәуекелдерді басқару жүйесінің және оның ұйымдық құрылымының ажырамас бөлігі болып табылады.

Миссия және құндылықтар

БІЗДІҢ МИССИЯМЫЗ

Отандық эмитенттердің қаржы тартуы үшін құралдардың кең ауқымын қамтамасыз ету, қаржы жүйесінде өтімділікті қайта бөлу үшін платформаны қамтамасыз ету және жергілікті және шетелдік инвесторлар үшін ашық инвестициялық орта ұсыну арқылы ҚР экономикалық өсуіне жәрдемдесу

МАҚСАТ

Өңірдегі жетекші биржалық алаң мәртебесіне қол жеткізу және қолдау және стейкхолдерлер үшін KASE құндылығын арттыру

СТРАТЕГИЯ

KASE-нің 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясы төрт негізгі бағытқа негізделеді:

1. KASE биржалық нарықтарында өтімділікті арттыру;
2. негізгі инфрақұрылымдық элемент ретінде орталық контрагентті дамыту;
3. винновацияларды енгізу және технологиялық жаңғырту;
4. стейкхолдерлер үшін Биржаның құндылығын арттыру

БІЗДІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫМЫЗ

Біздің қызметіміз төрт негізгі құндылыққа негізделген:

1. Инновациялылық, тұрақтылық және өзгерістерге бейімделу

Біз өзгерістерге үнемі бейімделе отырып, ортақ игілік үшін инновациялылық пен тұрақтылық принциптерінде жұмыс істейміз

Біз:

- » біздің өнімдер мен қызметтерді әзірлеу, ілгерілету немесе түрлендіру кезінде өз әрекеттерімізді клиент тұрғысынан ойлаймыз;
- » үдерістерді жақсарту, өсімді қамтамасыз ету және біздің клиенттер үшін құндылықты арттыру үшін тұрақтылыққа ұмтыламыз;
- » дәстүрлі көзқарастарға сын айтатын және инновацияларды ынталандыратын идеялар үшін ашықпыз;
- » әрбір жұмыскердің кәсіби тұрақты дамуына бағытталғанбыз;
- » біз жұмыс істеп жатқан өңірлерді өзіміздің күнделікті қызметімізде, сондай-ақ қайырымдылық пен өзіміздің әлеуметтік бағдарламаларымыз шеңберінде қолдаймыз

2. Жауапкершілік, кәсібилік және сапа

Біз командамыздың кәсібилігі мен қызметтердің жоғары сапасын растай отырып, өз шешімдерімізге жауаптымыз.

Біз:

- » біз өз жұмысымыздың нәтижесіне ғана емес, сондай-ақ ұдайы бастама көтеріп, бір-бірімізге көмектесу арқылы бүкіл команданың нәтижелеріне де жауаптымыз;
- » уақыт талабынан қалмай өз кәсіби дағдыларымызды жетілдіреміз;
- » бүкіл ұйымды алға итермелейтін ең үздік жұмысты әрдайым орындауға тырысамыз;
- » біз үлкен тәжірибеге ие болып, жұмыскерлеріміздің білімі мен дағдыларын үнемі жетілдіріп отырамыз.

3. Ынтымақтастық, ашықтық және айқындық

Біз серіктестерімізбен, клиенттерімізбен және бір-бірімізбен ашықтық пен айқындық принциптерінде ынтымақтасамыз

Біз:

- » қоғамымыздың игілігі үшін бірге жұмыс істейміз;
- » адамдар арасындағы айырмашылықтарды түсінеміз және қабылдаймыз және барлығына игілікті жұмыс ортасын жасаймыз;
- » Биржаның ережелері мен саясатын сақтаймыз, әріптестерімізге оларды сақтауына жәрдемдесеміз және бізге белгілі болатын бұзушылықтар туралы мәлімдейміз;
- » біз өз шешімдерімізде бейтараптылыққа ұмтыламыз – біз мүдделер қақтығысын тудыру мүмкін және сол арқылы өз пайдасы немесе басқа тұлғалардың пайдасы үшін өз жағдайын теріс пайдалануға әкеп соқтыратын Биржадан тыс міндеттемелерді өзімізге қабылдамаймыз;
- » жаңа идеяларға, жаңа тұлғаларға және жаңа жұмыскерлерге ашықпыз

4. Болашаққа қамқорлық және даму

Біз еліміздің, клиенттеріміз бен жұмыскерлеріміздің болашағына қамқорлық жасап, олардың дамуына жағдай жасаймыз.

Біз:

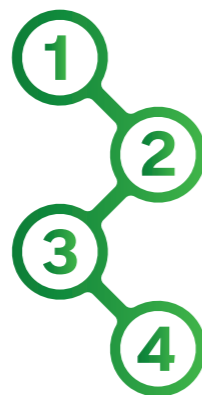
- » шешім қабылдау процесінде клиенттердің мүдделеріне бірінші кезекте назар аударамыз;
- » бір-бірімізге, Биржаның клиенттеріне, мүшелеріне және контрагенттеріне үнемі құрметпен қараймыз;
- » ұйымның барлық деңгейіндегі жұмыскерлерімізге қамқорлық жасаймыз, сондай-ақ клиенттерімізге қамқорлық жасаймыз;
- » өз беделімізді қорғаймыз, әрқайсымыздың әрекетіміздің оған тигізетін әсерін түсінеміз;
- » өзіміздің қауіпсіздігіміз бен денсаулығымызға, сондай-ақ біздің әрекеттеріміз әсер етуі мүмкін басқа адамдардың қауіпсіздігі мен денсаулығына қамқорлық жасаймыз.

KASE-де Биржаның корпоративтік құндылықтарын декларациялайтын Жұмыскерлердің корпоративтік әдеп кодексі қабылданды, олардың негізінде Биржа ішіндегі өзара қарым-қатынас әдебі, сондай-ақ Биржаның Биржа мүшелерімен, клиенттерімен және басқа да мүдделі тұлғалармен өзара қарым-қатынасы анықталады.

Корпоративтік әдеп кодексінің мақсаттары:

стратегиялық маңызды шешімдерді қабылдау кезінде де, күнделікті жағдайларда да өз міндеттерін орындау кезінде Биржаның барлық жұмыскерлері басшылыққа алатын іскерлік әдеп пен мінез-құлық негізгі құндылықтарын, принциптерін, қағидадары мен нормаларын бекіту;

жоғары этикалық стандарттарға негізделген бірыңғай корпоративтік мәдениетті дамыту, жұмысқа сенім, өзара құрмет және әдептілік атмосферасын қолдау;

жоғары әдеп стандарттарын, Биржа мүшелері мен клиенттеріне қызмет көрсету сапасын қолдауға, Биржаның имиджін арттыруға, оның іскерлік беделін нығайтуға және соның нәтижесінде тұтастай алғанда Биржаның пайдалылығын, қаржылық тұрақтылығын және тиімділігін өсіруге бағытталған Биржа қызметінің және оның жұмыскерлерінің мінез-құлық стандарттарын анықтау;

іскерлік қоғамдастық тарапынан Биржаға сенімді арттыру және сақтау, бағалы қағаздар нарығының ашық және кәсіби қатысушысының беделін нығайту.

Корпоративтік құндылықтар мен іскерлік әдеп принциптерін сақтау қызметкерлердің Биржаның дамуына бірыңғай көзқарасын қалыптастыруға бағытталған.

Жұмыскерлер Биржамен өзара қарым-қатынастарын Биржаға адалдық, Биржаның саясатын, қағидаларын, регламенттерін, нұсқаулықтарын және өзге де ішкі құжаттарын адал сақтау және орындау принциптерінде құрады.

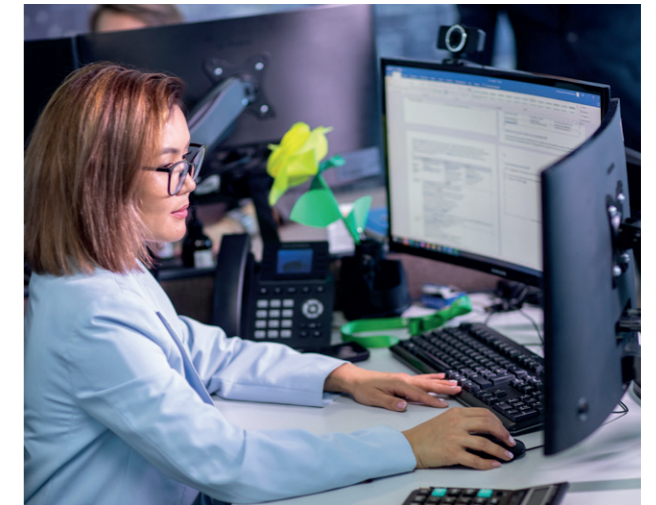
Биржаның жұмыскері бөгде тұлғалармен қарым-қатынас жасаған кезде іскерлік қарым-қатынастың, әдептің жалпы қабылданған стандарттарын, Биржа жұмыскерлері үшін көзделген корпоративтік мінез-құлық пен іскерлік стиль нормаларына қойылатын талаптарды сақтайды.

Биржа жұмыскерлерінің корпоративтік мінез-құлық принциптері

Биржа жұмыскерлердің сыртқы контрагенттермен де, бір-бірімен өзара іс-қимыл кезінде де өзара іс-қимылының мынадай корпоративтік принциптерін қолданады:

1. ашықтық, әріптестік, ынтымақтастық;
2. әрбір тұлғаны құрметтеуге және оның дамуына жағдай жасауға негізделген достық орта құру. Ортақ нәтижеге қол жеткізу үшін бірлескен жұмысқа бағытталу;
3. туындаған жанжалдарды реттеу жөнінде шаралар қабылдау;
4. Биржаның ішкі құжатында көзделген сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың нормаларын сақтау.

Биржа адам құқықтары мен жеке басының қадір-қасиетін сақтау, жұмыскерлер үшін тең мүмкіндіктер жасау принциптерінде өз жұмыскерлерімен өзара қарым-қатынас жасайды, өз жұмыскерлерін бағалайды және оларға сеніммен, құрметпен қарайды. Биржа жұмыскерлермен ұзақ мерзімді қатынастарды қалыптастыруға мүдделі және өзін-өзі білуге және кәсіби дамытуға ұмтылатын жұмыскерлерді көтермелейді, оқыту және кәсіптік даму бағдарламаларына сәйкес барлық деңгейдегі жұмыскерлердің біліктілігін арттыру үшін тең және оңтайлы жағдайлар жасайды.

KASE-НІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫ БАСҚАРУ ТӘСІЛІ

Корпоративтік басқару

Жоғары деңгейдегі корпоративтік басқару Биржаның табысты және тиімді қызметі үшін қажетті шарт болып табылады. Биржада корпоративтік басқаруды ұдайы жетілдіру – біз үшін тұрақтылықты арттыру, Директорлар кеңесі, Басқарма және Биржа акционерлері арасындағы қатынастардың тиімді жүйесін құру үшін қажетті маңызды міндет. Биржа қаржы нарығының маңызды құрылымдық элементі ретінде өз стейкхолдерлері үшін құндылықты арттыру бойынша күш-жігер жұмсауды жалғастыруда.

Биржаның Корпоративтік басқару кодексін сақтау

2016 жылдың ақпанында Биржа акционерлерінің жалпы жиналысы бекіткен Биржаның қолданыстағы Корпоративтік басқару кодексі Директорлар кеңесі мен Басқарма, Биржаның акционерлері мен лауазымды тұлғалары арасындағы қатынастарды, Биржа органдарының жұмыс істеу және шешім қабылдау тәртібін қоса алғанда, Биржаны басқару процесінде қолданылатын негізгі стандарттар мен принциптерді анықтайды.

Биржаның Корпоративтік басқару кодексі ҚР қолданыстағы заңнамасының ережелеріне сәйкес, сондай-ақ корпоративтік басқару саласында қалыптасқан ұлттық және халықаралық тәжірибені ескере отырып әзірленді.

Корпоративтік басқару принциптері

Биржаның Корпоративтік басқару кодексінде корпоративтік басқарудың мынадай принциптері бекітілген, олар осы Кодексте егжей-тегжейлі сипатталған:

1. Биржа акционерлерінің құқықтары мен мүдделерін қорғау;
2. Биржаны оның акционерлерінің жалпы жиналысын, Биржаның Директорлар кеңесін және Биржа Басқармасын тиімді басқару;
3. Биржа және оның қызметі туралы ақпаратты ашудың ашықтығы, уақтылығы және объективтілігі;
4. заңдылық пен әдеп;
5. тиімді дивидендтік саясат.

Биржаның Директорлар кеңесі мен Басқармасы Биржаның қызметі Корпоративтік басқару кодексінде анықталатын корпоративтік басқару принциптеріне, қағидалары мен процедураларына сәйкес жүргізілетінін растайды. Биржа Корпоративтік басқару кодексінің, Биржа Жарғысының және басқа да ішкі нормативтік құжаттардың қағидаларын мүлтіксіз сақтай отырып, Биржа өзінің тиісті корпоративтік басқару практикасын дамытуға және жетілдіруге ықпал ету ниетін растайды.

**Биржаның Корпоративтік басқару кодексінің мәтіні
Биржаның сайтында мынадай сілтеме бойынша
орналастырылған:**

» https://kase.kz/files/for_shareholders/CG_Code.pdf

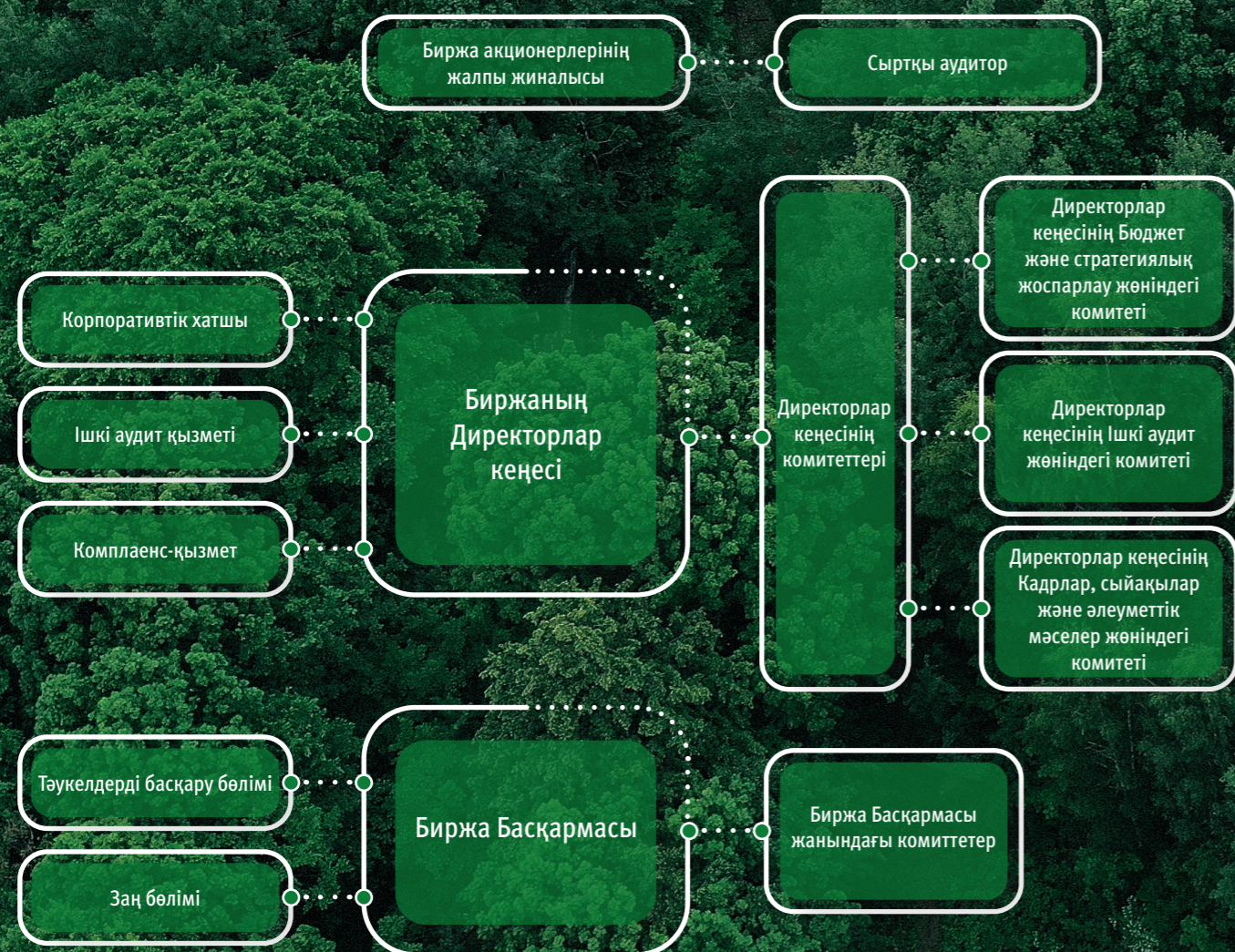
Корпоративтік басқару құрылымы

Биржаның Директорлар кеңесі жанынан мынадай консультациялық-кеңесші органдар құрылды және жұмыс істейді: Бюджет және стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитет, Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет, Ішкі аудит жөніндегі комитет. Басқарма жанынан Комитеттер мен жұмыс топтары түрінде бірқатар жұмыс органдары құрылды, бұл неғұрлым маңызды стратегиялық мәселелерді егжей-тегжейлі қарауға мүмкіндік береді.

Корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелерін енгізу үшін Директорлар кеңесіне Ішкі аудит қызметі, Комплаенс-қызметі және Корпоративтік хатшы жәрдем көрсетеді.

Акционерлердің жалпы жиналысы, Директорлар кеңесі мен Басқарма арасында функцияларды бөлу ҚР заңнамасына және Биржа жарғысына сәйкес жүргізілді.

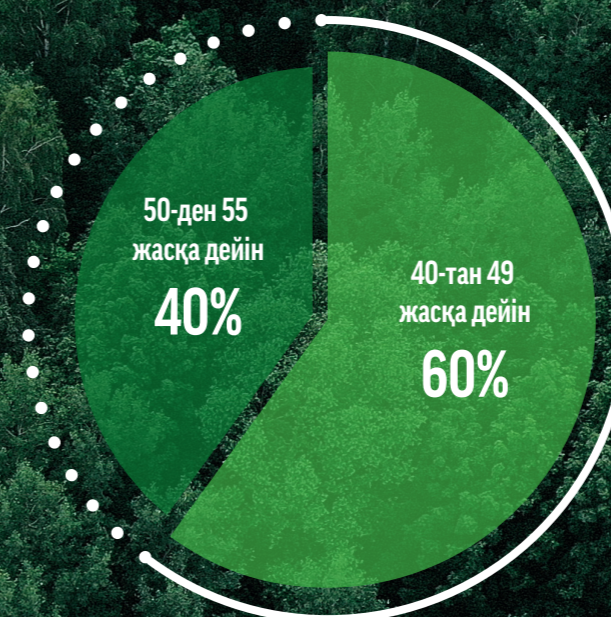
1 сурет. Корпоративтік басқару құрылымы

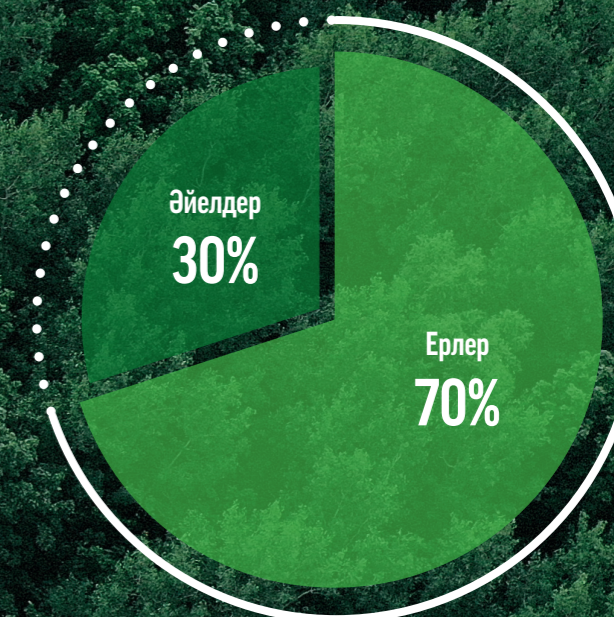
Структура Совета директоров

2023 жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша Биржаның Директорлар кеңесінің құрамы мынадай болды:

2 сурет. Жасы бойынша Директорлар кеңесінің құрылымы

3 сурет. Директорлар кеңесінің гендерлік құрылымы

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ҚҰРАМЫ

Молдабекова Алия Мейрбековна	Директорлар кеңесінің төрағасы, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары
Әбдіразақов Елдар Советұлы	Директорлар кеңесінің мүшесі, Директорлар кеңесінің төрағасын алмастыруға құқығы бар тұлға, "ForteBank" АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы, тәуелсіз директоры, "Эйр Астана" АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры, "Сентрас Секьюритиз" АҚ; "Сентрас Иншуранс" сақтандыру компаниясы" АҚ, "Коммекс-Өмір" сақтандыру компаниясы" АҚ, "Сентрас Коммекс Life" өмірді сақтандыру компаниясы" АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы
Алдамберген Алина Өтемісқызы	Директорлар кеңесінің мүшесі, Басқарма Төрағасы
Дронин Александр Владимирович	Директорлар кеңесінің мүшесі, сақтандыру, инвестициялық және қаржы-техникалық сектордағы түрлі жобалардағы тәуелсіз стратегиялық кеңесші.
Елемесов Асқар Раушанұлы	Бюджет және стратегиялық жоспарлау комитетінің төрағасы, Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер комитетінің төрағасы, Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директор, "ТҚРА (Талдамалық кредиттік рейтингтік агенттік)" АҚ филиалының басшысы, "Bereke Bank" АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры, "Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры, "Samanea Limited" Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры, "SkyBridge Invest" АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры
Израэли Дорон	Ішкі аудит комитетінің төрағасы, Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директор, Arison School of Business, IDC Herzlia профессоры; Назарбаев университеті жоғары бизнес мектебінің профессоры
Марич Игорь Леонидович	Директорлар кеңесінің мүшесі, Банктік емес кредиттік ұйымның – "Ұлттық Клиринг Орталығы" Орталық контрагентінің (акционерлік қоғам) Басқарма төрағасы
Сәлімов Ертай Исмаилұлы	Директорлар кеңесінің мүшесі, "Қазақстан Халық Банкі" АҚ Басқарма төрағасының орынбасары
Хаджиева Мария Жамаловна	Директорлар кеңесінің мүшесі, Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының орынбасары
Ян Виллемс	Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директор, Clearstream Banking Атқарушы директоры, Әлемдік нарықтар өнімдері бөлімінің басшысы
БАРЛЫҒЫ	10 директор

Директорлар кеңесінің дағдылары

Биржа Директорлар кеңесі мүшелерінің тәжірибесінің, дағдысының және ой-өрісінің ең жақсы теңгеріміне ұмтылады. Мәселелерді талқылау кезінде әртүрлі көзқарастардың болуы Директорлар кеңесіне өз функцияларын неғұрлым тиімді орындауға және акционерлердің мүдделерін білдіруге мүмкіндік береді. Тәуелсіз директорлар халықаралық басқару, стратегиялық пайым, корпоративтік басқару, тәуекел-менеджмент тәжірибесін қосады. Сонымен бір мезгілде көптеген Директорлар сыйақы мәселелерін қоса алғанда, банк секторында, тұтастай алғанда қаржы саласында, адам ресурстарын басқаруда білімді меңгерген.

Директорлар кеңесінің қызметі

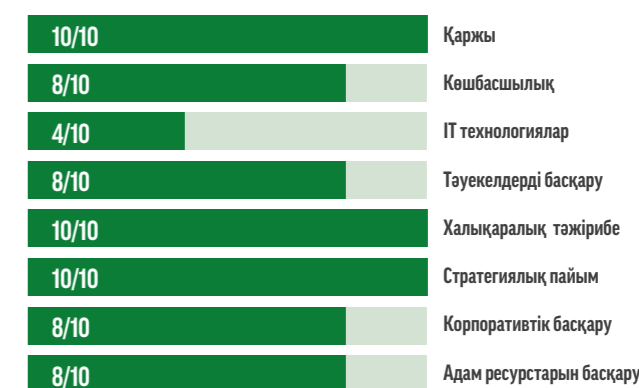
Биржаның Директорлар кеңесі және оның Комитеттері өз жұмысын бір жылға арналған жұмыс жоспарларына сәйкес жүргізеді.

Есептік кезеңде Биржаның Директорлар кеңесі Биржаның өз құзыретіне жататын қызметінің стратегиялық және ағымдағы мәселелерін қарады. Директорлар кеңесінің 13 отырысы және 30 сырттай дауыс беру өткізілді

2022 жылы Директорлар кеңесі жұмысының маңызды және ірі блогы мынадай мәселелерді қарау болды:

» Биржаның 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясы шеңберінде корпоративтік басқару деңгейін арттыру, басқару есеп берушілігін жетілдіру, олардың маржиналдылығын ескере отырып, жобаларды бағалаудың жаңа тәсілдерін қолдану, сондай-ақ дивидендтік саясаттың жаңа тәсілдерін енгізу жөніндегі жұмыс жалғастырылды. Бұл іс-шаралар KASE-нің инвестициялық тартымдылығын арттыруға, Биржаның стратегиялық және бәсекелестік артықшылықтарын күшейтуге бағытталған.

4 сурет. Директорлар кеңесі мүшелерінің дағдылары мен тәжірибелері туралы ақпарат

» Орталық контрагенттің есеп айырысу-клиринг функционалы мен функционалын беру мақсатында Биржа тұлғасында жалғыз құрылтайшысы бар "KASE клирингтік орталығы" акционерлік қоғамын құру мәселесі.

» Биржа орталық контрагенттің аяқталған қаржылық моделін ескере отырып, Биржаның дивидендтерін төлеу тәсілдерін анықтау бойынша жұмыс жүргізді. Шетелдік биржалар мен орталық контрагенттердің дивидендтер төлеу тәсілдері зерделенді, жеке ұйым және Биржа ретінде орталық контрагенттің қаржылық моделі әзірленді, сондай-ақ топтың (Биржа және оның еншілес ұйымдары) дивидендтерін төлеу тәсілдері әзірленді.

» Эмитенттер үшін ашу стандарттарын дамыту және KASE сайтында қаржылық емес есеп берушілікті ашу бойынша ақпараттық бөлім (ESG guidance) құру міндеті іске асырылды – эмитенттің жылдық есептерді дайындау кезінде қосымша халықаралық стандарттарды пайдалану мүмкіндігі белгіленді, сондай-ақ эмитенттің климаттық өзгерістер жөніндегі жылдық есепте ақпаратты ашуы бойынша талаптар енгізілді.

Биржаның тәуекелдерді басқару жүйесі

Биржадағы тәуекелдерді басқару жүйесінің құрылымы Биржаның келесі органдары мен бөлімшелерін тарта отырып, бірнеше деңгейдегі тәуекелдерді басқарумен ұсынылған: Директорлар кеңесі, Басқарма, тәуекелдерді басқаруға жауапты құрылымдық бөлімше, комплаенс бөлімшесі, заң бөлімшесі, Ішкі аудит қызметі, құрылымдық бөлімшелер – тәуекелдердің иелері.

Тәуекелдерді басқару жүйесін үздіксіз дамыту және жетілдіру Биржаға ішкі және сыртқы ортадағы өзгерістерге уақтылы ден қоюға, қызметтің тиімділігі мен нәтижелілігін арттыруға мүмкіндік береді.

Тәуекелдерді басқару жүйесі Биржаның стратегиялық және операциялық мақсаттарына қол жеткізуге әсер етуі мүмкін әлеуетті тәуекелдерді уақтылы сәйкестендіруге, бағалауға, мониторингтеуге және бақылауға, сондай-ақ төмендетуге бағытталған.

2022 жылы тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдіру мақсатында Биржада тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімді жұмыс істеуінің негізгі принциптерін, тәуекелдерді басқару жүйесінің міндеттерін, тәуекелдерді басқару құралдарын, тәуекел үйлестірушілер институтын одан әрі дамыту және Биржа жұмыскерлерінің тәуекел-мәдениетін арттыруды анықтайтын Тәуекелдерді басқару ережелері өзектендірілді.

Биржаның Директорлар кеңесі жыл сайын тәуекелдер тіркелімін, тәуекелдердің негізгі индикаторларын бекітеді, тәуекелдер картасы қайта қаралады, тәуекелдер көрсеткіштерінің максималды рұқсат етілген мәні белгіленеді, тәуекелді оқиғалар динамикасына тұрақты мониторинг жүргізеді және болашақта тәуекелді оқиғаларды азайту мақсатында іс-шараларды орындау жүргізіледі.

Есептік кезеңде жыл сайынғы тәуекелдерді сәйкестендіру процедурасы өткізілді. Тәуекелдерді сәйкестендіру өткен кезең тұрғысынан да, болашақ ықтимал оқиғалар тұрғысынан да, сондай-ақ барлық бизнес-процестерді жан-жақты талдау негізінде де жүргізілді. Биржаны дамытудың жаңа бағыттарын игеру кезінде тәуекелдер тіркелімі жаңа сәйкестендірілген тәуекелдермен толықтырылды. Елдегі және әлемдегі ағымдағы саяси ахуалға байланысты жаңа тәуекелдер сәйкестендірілді және бағаланды.

Жүргізілген жұмысты ескере отырып, 2023 жылдың басында Биржаның Директорлар кеңесі мен Басқармасы бекіткен Биржаның тәуекелдер тіркелімі мен тәуекелдер картасы қайта қаралды.

Биржада тәуекел мәдениетін жетілдіру тәуекелдерді басқару процесіне құрылымдық бөлімшелерді тарту жолымен, сондай-ақ Директорлар кеңесі, Басқарма, Басқарма жанындағы комитеттер және Биржа жұмыскерлері арасында ақпарат алмасу есебінен тұрақты негізде жүзеге асырылады.

2022 жылы Биржа жұмыскерлерінің тәуекел-мәдениетін арттыруға бағытталған іс-шаралар өткізілді. Жұмысқа қабылдау кезінде жаңа жұмыскерлер Биржадағы тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс істеу принциптерімен танысады. Биржа жұмыскерлерінің тәуекел-мәдениетін арттыру бойынша жүргізілген іс-шаралар нәтижесінде әрбір жұмыскердің тәуекелдерді басқару жүйесіне қатыстылығын түсінудің неғұрлым жоғары дәрежесі байқалады.

Биржаның нарықтық тәуекелдерін тиімді басқару үшін ОК қызметін жүзеге асыру кезінде Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитет – Биржа Басқармасы жанындағы тұрақты жұмыс істейтін алқалы орган жұмыс істейді. Комитеттің функцияларына қаржы құралдарының іргелі және бекітілетін тәуекел-параметрлерінің мәндерін бекіту, Биржа Басқармасына биржалық нарықтардағы клирингтік қатысушыларға жеке лимиттер мен шектеулерді белгілеу және қолдану бойынша ұсынымдар дайындау, сондай-ақ Биржаның ішкі құжаттарында көзделген өзге де функциялар кіреді.

Тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдіру қажет болатын бағыттарды анықтау үшін Биржаның Ішкі аудит қызметі Ішкі тексеру жоспарына сәйкес тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бағалауды жүргізеді.

2022 жылғы ішкі және сыртқы саяси оқиғалар Қазақстан экономикасына елеулі әсер етіп, COVID-19 пандемиясынан кейін пайда болған қазіргі проблемаларды – инфляцияның өсуін, валюта бағамдарының және қаржы құралдарына бағалардың құбылмалылығын, көлік-логистикалық тізбектердің бұзылуын, сондай-ақ Ресей Федерациясының субъектілеріне, оның ішінде ресейлік еншілес банктерге қарсы енгізілген санкциялардың теріс әсерін күшейтті. Осы факторлардың барлығы Биржаның қызметіне әртүрлі ықпал ету дәрежесіне ие.

Мәселен, көлік-логистикалық тізбектердің бұзылуы жабдықтарды жеткізу мерзімінің айтарлықтай ұлғаюына, сатып алу процедураларының күрделенуіне, Биржаның IT-инфрақұрылымын жаңғырту жоспарларын қайта қарауға әкеп соқтырды.

Биржада енгізілген клирингтік ұйым (орталық контрагент) ретінде Биржаның нарықтық тәуекелдерін автоматты режимде мониторингтеуді және бақылауды жүзеге асыратын тәуекелдерді басқару жүйесі Биржада саудаланатын қаржы құралдарының үдемелі құбылмалылығына уақтылы ден қоюға мүмкіндік берді.

Алайда, қаңтар айындағы оқиғалар сауда-саттық регламентінің қысқаруына байланысты операциялық тәуекелдің көрінуіне әсер еткенін атап өткен жөн. Операциялық сипаттағы барлық іске асқан тәуекелдер Биржаға материалдық залал келтірмеді.

Қызметтің үздіксіздігін басқару

Биржа қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесін жетілдіру бойынша жұмыс жүргізуде. Бұл қызмет ішкі құжаттармен – Биржаның Директорлар кеңесі 2020 жылдың 24 сәуірінде бекіткен Қызметтің үздіксіздігін басқару саясатымен, Биржа Басқармасы 2020 жылдың 30 шілдесінде бекіткен, тосын оқиғалар мен төтенше жағдайлар туындаған кезде қызметтің аса маңызды түрлерінің үздіксіздігін қамтамасыз ету, сондай-ақ Биржаның қызметін тез қалпына келтіру мақсатында олардың негізгі қызметке әсерін барынша азайту мақсатында халықаралық стандарттардың талаптарын ескере отырып әзірленген Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз етуді және қалпына келтіруді ұйымдастыру ережелерімен және Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету жоспарымен регламенттеледі. Биржаның аса маңызды бағыттар бойынша қызметін қалпына келтіруді қамтамасыз ету мақсатында Биржаның Басқармасы тоқсан сайын өзектендірілетін Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету және қалпына келтіру жоспарын бекітті.

Есептік кезеңде қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесін реттейтін Биржаның ішкі құжаттарын өзектендіру бойынша жұмыс жүргізілді. Қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесін реттейтін ішкі құжаттарды өзектендіру қажеттілігі

Биржаның IT-инфрақұрылымының өзгеруіне байланысты. Биржада бірнеше деректерді өңдеу орталықтарының жүйесі құрылды, сондай-ақ қызметтің үздіксіздігін басқару схемасы жаңғыртылды, істен шығуға төзімді жүйені қамтамасыз ету мақсатында Биржаның IT-инфрақұрылымын тұрақты жаңғырту жүргізілуде. Бүгінгі күні оңтайлы IT-инфрақұрылымды қамтитын қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесі дағдарысты жағдай туындаған сәттен бастап белгіленген уақыт ішінде қызметтің маңызды түрлерін қалпына келтіруді қамтамасыз етеді. Биржаның жұмысын қамтамасыз ететін деректерді өңдеу орталықтары қазіргі заманғы талаптарға сәйкес келеді – TIER II (істен шығуға төзімділігі – 99,75 %) және III TIER (істен шығуға төзімділігі – 99,98 %).

Биржаның бейінді бөлімшелері қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету және қалпына келтіру жөніндегі жоспарларды үнемі тестілеуді (оның ішінде деректерді өңдеудің сақтық орталықтарында және виртуалды жұмыс орындары мен сақтық кеңсені пайдалана отырып сауда-саттық клирингтік жүйелердің жұмысын тестілеу) жүргізеді.

Қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесін жетілдіру шеңберінде 2023 жылы виртуалды жұмыс орындары кешенін жаңғырту жоспарланған, олар негізгі және сақтық деректер өңдеу орталықтарында (ДӨО) Биржаның серверлерінде құрылған және пайдаланушылардың орналасқан жеріне қарамастан, оның ішінде Биржаның негізгі кеңсесінің ресурстарын пайдаланбай, Биржаның барлық ақпараттық жүйелеріне ноутбуктерден қол жеткізуді көздейді. Жұмыс орындарын виртуалдандыру төтенше жағдайларға жедел ден қоюға мүмкіндік береді.

Биржа қызметінің үздіксіздігі ішкі жұмысты ұйымдастырумен қамтамасыз етіледі, бірақ табиғи, әлеуметтік, экономикалық және технологиялық сипаттағы сыртқы факторлардың да әсері бар. Атап айтқанда, Биржа қызметінің жекелеген түйінді аспектілері аса маңызды өнім берушілердің қызмет көрсетуінің үздіксіздігіне байланысты болады, оларды Биржа олардың істен шығу төзімділігі және халықаралық стандарттардың талаптарын ескере отырып, тиісті сападағы қызметтер көрсетудің үздіксіздігін қамтамасыз ету мақсатында өткізетін іс-шаралардың болуы тұрғысынан үнемі талдап отырады.

Биржаның қызметі төтенше жағдай тәртібі кезеңінде және карантин жағдайында тиімді болды. Биржа басшылығы пандемия жағдайында коронавирустық инфекцияның (COVID-19) таралуына қарсы іс-қимыл жасау үшін максималды шаралар қабылдады.

Қаңтар айындағы оқиғалар кезінде Биржа Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту жөніндегі агенттігімен бірлесіп қаржы нарығының барлық субъектілерінің қызметін уақытша тоқтата тұру туралы бұйрық шығарған 2022 жылдың об қаңтарын қоспағанда, қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ете алды.

2022 жылдың 10 қаңтарынан бастап 21 қаңтарына дейін Биржа өз қызметін қысқартылған сауда-саттық регламенті бойынша – 13:00-ге дейін жүзеге асырды, 2022 жылдың 24 қаңтарынан бастап Биржа штаттық жұмыс тәртібіне өтті.

Көрсетілген кезеңде республикадағы интернет жұмысының шектеулеріне байланысты операцияларды өңдеу жылдамдығының шамалы баяулауы байқалды.

Ресей Федерациясының Украинада арнайы әскери операцияны бастауы сатып алуды, оның ішінде деректерді өңдеу орталықтарын жаңғырту үшін қажетті серверлерді сатып алуды жүзеге асыру кезінде жеткізу тізбектерін бұзу түріндегі салдарға әкеп соқтырды. Нәтижесінде Биржаның қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі жоспарында көзделген іс-шаралардың бір бөлігі 2023 жылға ауыстырылды.

2022 жылы бизнес-процестерді қалпына келтірудің максималды рұқсат етілген тоқтап тұру/мақсатты уақытынан асып кету тіркелген жоқ.

2022 жылы қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесімен байланысты тәуекелді оқиғаларды іске асуынан нақты материалдық залал жоқ.

Ішкі бақылау және аудит

Ішкі бақылау және аудит тәуекелдерді басқару жүйесінің маңызды элементтері болып табылады. Ішкі бақылау жүйесі Биржаның мақсатына, стратегиясы мен қызметіне сәйкес келеді және Биржаға тән тәуекелдерді тұрақты негізде уақтылы анықтау мен бағалауды және Биржаның ішкі құжаттарына сәйкес елеулі тәуекелдерді азайту жөнінде уақтылы шаралар қабылдауды бақылауды қамтамасыз етеді.

Ішкі бақылау:

- » басқарушылық шешімдер қабылдау кезінде тәуекелге бағдарланған тәсілді қалыптастыруды, Биржаның активтері мен пассивтерін тиімді басқаруды, тәуекелдерді уақтылы сәйкестендіруді және Биржа қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз етуді қоса алғанда, Биржа қызметінің тиімділігін қамтамасыз етуге;
- » ішкі және сыртқы пайдаланушылар үшін қаржылық, реттеушілік және басқа да есеп берушіліктің толықтығын, дұрыстығын және уақтылығын қамтамасыз етуге, бағалы қағаздар нарығының инвесторлары мен кәсіби қатысушылары үшін ақпараттық өнімдерді кеңінен таңдауға, сондай-ақ ақпараттық қауіпсіздікке;
- » Биржаның Қазақстан Республикасы заңнамасының, шет мемлекеттердің қолданылатын заңнамасының, сондай-ақ комплаенс саласындағы, оның ішінде ҚЖ/ТҚҚ мәселелері бойынша халықаралық стандарттардың және ішкі құжаттардың талаптарын сақтауын қамтамасыз етуге;
- » қаржы мониторингіне жататын күдікті мәмілелер мен операцияларды, сондай-ақ инсайдерлік ақпаратты заңсыз пайдалану жағдайларын уақтылы анықтауды қамтамасыз етуге;
- » Биржа мен оның жұмыскерлерін құқыққа қарсы қызметті, оның ішінде алаяқтықты, қателіктерді, дәлсіздіктерді, алдауды, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруды (жылыстатуды) және терроризмді қаржыландыруды жүзеге асыруға тартуға жол бермеуге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Биржадағы үшінші қорғау желісінің функциясын Ішкі аудит қызметі (бұдан әрі – ІАҚ) орындайды. Ішкі аудиттің халықаралық кәсіби стандарттарына (бұдан әрі – Стандарттар) сәйкес ішкі аудит миссиясы тәуекелге бағдарланған көзқарас негізінде объективті ішкі аудиторлық тексерулер жүргізу, ұсынымдар беру және білім алмасу арқылы Биржаның құнын сақтау және арттыру болып табылады. Ішкі аудит өз қызметінде заңнама нормаларын, реттеушінің талаптарын, Стандарттар мен Биржаның ішкі нормативтік құжаттарын басшылыққа алады. Ішкі аудиттің тәуелсіздігі мен объективтілігін қамтамасыз ету мақсатында ІАҚ функционалдық жағынан Биржаның Директорлар кеңесіне бағынады және есеп береді. Биржаның Директорлар кеңесінің мүшелерімен өзара іс-қимыл жасау Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитеті арқылы да, тікелей де жүзеге асырылады. Аудиторлық тексерулердің жылдық жоспарын, ІАҚ қызметін реттейтін бюджет пен ішкі нормативтік құжаттарды Биржаның Директорлар кеңесі бекітеді. ІАҚ тұрақты түрде (тоқсан сайынғы және жылдық негізде) Биржаның Директорлар кеңесіне өз қызметі бойынша есеп берушілікті ұсынады. 2022 жылы ІАҚ жүргізген аудиторлық тексерулер мен талқылаулар сауда-саттық, клирингтік және есеп айырысу қызметі бойынша, АТ-аудит бағыттары бойынша, сатып алуды жүзеге асыру және өнім берушілермен жұмыс, ақпараттық қауіпсіздік, листинг процедуралары бойынша тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару жүйелерінің тиімділігін бағалау мақсатында жүзеге асырылды. Сондай-ақ, тәуекелдерді басқару және қадағалау қызметіне аудиторлық тексеру жүргізілді. ІАҚ тапсырмаларының нәтижелері бойынша ішкі бақылау жүйесін жақсарту бойынша жүзден астам ұсынымдар жасалды, жүргізілген аудиторлық тексерулер нәтижелері бойынша түзету іс-қимылдарының жоспарлары қаралды. Ұсынымдардың көпшілігі әдістемелік жұмысты жүргізу сапасын арттыру, тәуекелдерді басқару жүйесін жақсарту және ішкі бақылау жүйесін жетілдіру, бизнес-процестердің карталарын әзірлеу және оларды автоматтандыру, сондай-ақ бөлімшелердің іс жүзіндегі қызметін Биржаның ішкі регламенттеріне сәйкес келтіру қажеттілігімен байланысты болды.

ІАҚ көрсетілген жоспарлардың іске асырылуына тұрақты мониторинг жүргізді және Ішкі аудит комитеті мен Директорлар кеңесіне тиісті қорытындылар берді.

Сонымен қатар, біліктілікті арттыру мақсатында ІАҚ жұмыскерлері конференциялар мен онлайн-оқытуға қатысты. 2022 жылдың қорытындысы бойынша ІАҚ Директорлар кеңесіне өзінің тәуелсіздігін растады.

Комплаенс-бақылау

Қаржы ұйымдары үшін комплаенс-тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесінің болуы неғұрлым қатаң реттеу талаптары, сыртқы сын-қатерлер және қаржы нарықтарының даму динамикасы жағдайында өзекті болып табылады. Биржа мүдделі тараптардың қажеттіліктері мен күтулерін ескере отырып, өзінің стратегиялық мақсаттарын іске асыру жолында корпоративтік басқару мен іскерлік әдептің жоғары стандарттарын ұстанады.

Биржада комплаенс-тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыру, енгізу және бақылау үшін Биржаның Директорлар кеңесіне есеп беретін Комплаенс-қызмет (бұдан әрі – Қызмет) құрылды және жұмыс істейді.

Қызметтің жұмысы комплаенс-тәуекелдердің алдын алуға, проблемалық мәселелерді шешуге және заңнамалық және әдептік нормалардың сақталуын бақылауға бағытталған және Биржаның басқа да бизнес-процестерімен біріктірілген.

Қызмет өз қызметінде Қазақстан Республикасының заңнамасын, ішкі құжаттарды және қолданылатын халықаралық стандарттарды басшылыққа алады.

Бұзушылықтарды болдырмау, комплаенс-тәуекелдерді азайту, бақылау және алдын алу мақсатында Биржада Комплаенс-тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатпен (бұдан әрі – Саясат) қатар Мүдделер қақтығыстарын басқару саясаты, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар, Инсайдерлік ақпаратты пайдалануды бақылау ережелері және басқа да ішкі құжаттар әзірленді және бекітілді.

Саясатқа сәйкес, комплаенс тәуекел Биржаның Қазақстан Республикасы заңнамасының, оның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерінің, сондай-ақ қаржы нарығында қызметтер көрсету және операциялар жүргізу тәртібін регламенттейтін Биржаның ішкі құжаттарының талаптарын сақтамауы салдарынан шығындардың туындау тәуекелі ретінде анықталған.

Биржаның комплаенс-тәуекелдерін басқару жүйесі үш қорғаныс желісіне негізделеді:

1. бірінші қорғау желісі: барлық жұмыскерлер мен бөлімшелер;
2. екінші қорғау желісі: Қызмет, қадағалау бөлімшесі, заң бөлімшесі және тәуекелдерді басқару бөлімшесі;
3. үшінші қорғау желісі: комплаенс-тәуекелді басқару тиімділігін тәуелсіз бағалауды жүзеге асыратын ішкі аудит бөлімшесі.

Саясат комплаенс-тәуекелдерді басқару кезінде Биржаның әрбір қорғау желісі мен басқару органдарының рөлі мен міндеттерін анықтайды.

Қызметтің негізгі функцияларына бұл ретте:

- » Биржаның комплаенс-тәуекелдерін анықтау, өлшеу, мониторингтеу және бақылау тәсілдері мен процедураларын реттейтін ішкі құжаттарды әзірлеу;
- » Биржаның ішкі құжаттарының жобаларын, Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасын, сондай-ақ Биржа қызметінің лицензияланатын түрлерін реттейтін заңнаманы сақтауға байланысты өзгертулер мен толықтыруларды комплаенс-сараптама жүргізу және келісу;
- » Биржаның комплаенс-тәуекелге ұшырау дәрежесін анықтау мақсатында Биржаның Қазақстан Республикасы заңнамасын, сондай-ақ Биржаның қызметіне ықпал ететін шет мемлекеттердің заңнамаларын, Биржаның ішкі құжаттарын сақтауына мерзімді тексерулер жүргізу;
- » Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі актілерді әзірлеу және шараларды енгізу жатқызылады.

2022 жылы Қызмет Биржа қызметінің Қазақстан Республикасы заңнамасының және қолданылатын шетелдік құқық нормаларының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге, мүдделер қақтығысын болдырмауға және бекітілген Жұмыс жоспарына (комплаенс-бағдарламаға) сәйкес комплаенс-мәдениетті арттыруға бағытталған бірқатар іс-шаралар өткізді.

Қызмет сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама талаптарына сәйкестікті қамтамасыз ету, шет мемлекеттердің санкциялық шектеулерін және мәмілелер жасау кезіндегі ерекше шарттарды сақтау, мүдделер қақтығысының болуы (болмауы), уәкілетті мемлекеттік органдар тарапынан қабылданған қадағалау ден қою шараларын және/немесе санкцияларды талдау бойынша Биржа қызметіндегі комплаенс-тәуекелдер мониторингін тұрақты жүзеге асырады. Мониторинг қорытындылары бойынша Қызмет бұзушылықтарды болдырмау, комплаенс-тәуекелдерді азайту, бақылау және алдын алу үшін ұсынымдар әзірлейді және комплаенс қорытынды ұсынады.

Есептік кезеңде Қызмет ішкі бақылауды күшейту бойынша Биржаның қосымша шаралары мақсатында бизнес-процестерді оңтайландыру жөніндегі, оның ішінде:

- » іскерлік қатынастарды орнату және/немесе жалғастыру шеңберінде Биржа мүшелеріне, рұқсаттама бастамашыларына, бағалы қағаздар эмитенттеріне және Биржаның өзге де контрагенттеріне тексеру жүргізілетін санкциялық тізімдер тізбесін кеңейту;
- » Биржаның әлеуетті контрагенттеріне қатысты, оның ішінде тауарлар мен қызметтерді сатып алу рәсімдері шеңберінде мониторинг жүргізу бойынша рәсімдерді енгізу бөлігінде іс-шараларды әзірлеуге және келісуге қатысты.

Өзінің функционалына сәйкес Қызмет сондай-ақ Биржаның қаржы нарығында қызметтер көрсету және операциялар жүргізу тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы заңнамасының және шет мемлекеттердің қолданылатын құқығының талаптарына сәйкес ішкі құжаттар мен оларға өзгертулер мен толықтырулардың жобаларын комплаенс-сараптауды және келісуді жүзеге асырады.

Әлемдегі ағымдағы геосаяси жағдай жағдайында сыртқы әріптестермен өзара іс-қимыл кезінде санкциялық шектеулерге және іскерлік қатынастардың жаңа

жағдайларына байланысты барлық тәуекелдерді ескеру маңызды. Қызмет санкциялық шектеулерді енгізумен байланысты әлеуетті тәуекелдерді анықтау және оқшаулау үшін тәуекелге бағдарланған тәсілді қолданады.

2022 жылдың ақпанынан бастап Америка Құрама Штаттары, Еуропалық Одақ, Ұлыбритания, сондай-ақ бірқатар басқа елдер тарапынан Украинада Ресей Федерациясының (бұдан әрі – РФ) арнайы әскери операция жүргізуіне байланысты РФ-на, РФ Үкіметіне, РФ Орталық банкіне, РФ жеке тұлғалары мен компанияларына, оның ішінде листингтік компаниялар және/немесе Биржа мүшелері болып табылатын компанияларға қатысты санкциялар енгізілді.

Қалыптасқан жағдайларда Қызмет енгізілген санкциялық тәртіпке байланысты бірқатар іс-шаралар өткізді, сондай-ақ ішкі бақылауды күшейту жөнінде шаралар қабылдады.

Сонымен қатар, РФ юрисдикциясындағы тұлғаларға қатысты жаңа шектеулер мен тыйым салуларға тұрақты негізде мониторинг жүргізіледі.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

Биржада халықаралық ұсынымдар мен Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының талаптарына негізделген сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесі ұйымдастырылған және жұмыс істейді.

Үздік халықаралық практикаларға, Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының талаптарына және Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының 2022–2026 жылдарға арналған тұжырымдамасына сәйкес Биржада Комплаенс-қызмет (бұдан әрі – Қызмет) функцияларын кеңейту жолымен сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс енгізілді. Қызмет сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға және ұйым ішіндегі сыбайлас жемқорлық көріністеріне "нөлдік төзімділікті" қалыптастыруға бағытталған іс-шаралар мен бақылау процедураларының кешенін әзірлейді және орындайды.

Биржада сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға, анықтауға, жолын кесуге және салдарын барынша азайтуға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтің міндеттерін,

принциптері мен бағыттарын анықтайтын Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар әзірленді және бекітілді (https://kase.kz/files/normative_base/anticorruption_standart.pdf).

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау тоқсан сайынғы негізде жүргізіледі. Бұдан басқа, Қызмет тұрақты негізде Биржа жұмыскерлерінің Мүдделер қақтығысын басқару саясаты мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді сақтауына мониторинг жүргізеді. Есептік кезеңде Биржаның қызметіне теріс әсер етуге қабілетті іске асырылған мүдделер қақтығыстары анықталған жоқ.

Комплаенсті басқару және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті арттыру мақсатында 2022 жылы Биржа жұмыскерлерін комплаенс-тәуекелдерді басқару және комплаенс-мәдениет, Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының талаптарын сақтау, мүдделер қақтығысын басқару мәселелері бойынша оқыту тұрақты жүргізілді.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін Қызмет сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер мен сыйлықтар алу және сыйға тарту тәртібі туралы оқыту жаднамаларын дайындап, Биржа жұмыскерлерінің атына жолдады.

Есептік кезеңде өткізілген іс-шаралардың нәтижесінде Биржаның жаңадан қабылданған және жұмыс істеп жүрген жұмыскерлерінің арасында сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар анықталған жоқ.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

Акционерлермен және инвесторлармен өзара іс-қимыл

Биржа KASE қаржылық нәтижелері туралы, сондай-ақ корпоративтік басқару тәжірибесі туралы барабар ақпаратты уақтылы жариялауды көздейтін ақпаратты ашудың және айқындықтың жоғары халықаралық стандарттарын ұстанады. Биржаның ақпаратты ашуының негізгі принциптері, Биржаның ақпаратты ашуы және таратуының тәртібі Ақпараттық саясатта бекітілген. Биржаның акционерлермен өзара қарым-қатынасы Жарғымен, Корпоративтік басқару кодексімен және Биржаның басқа да ішкі құжаттарымен реттеледі. Акционерлер алдындағы жауапкершілігімізді сезіне отырып, біз түйінді шешімдерді тиімді қабылдауға бағытталған корпоративтік басқару принциптері шеңберінде олардың құқықтарын іске асыруды қамтамасыз етуге ұмтыламыз. Бұдан басқа, біз барлық акционерлеріміз бен инвесторларымызға қаржылық қызмет нәтижелері туралы шынайы ақпаратты, жоспарлар, жетістіктер, қызмет проблемалары туралы қосымша мәліметтерді, сондай-ақ талдамалық материалдар туралы ақпаратты ұсынуға ұмтыламыз.

Нарықтың кәсіби қатысушыларымен өзара іс-қимыл

Ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығының субъектілерімен өзара іс-қимыл жасау кезінде Биржа ақпараттық ашықтық, кәсібилік, адалдық, өзара пайда мүдделерін сақтау, қабылданған міндеттемелер үшін толық жауапкершілікті түсіну принциптерін басшылыққа алады, сондай-ақ шарттық қатынастар мен жалпы қабылданған моральдық-әдептік нормалардың барлық талаптарын сақтауға ұмтылады. Биржаның ішкі құжаттары қолданылатын заңнама мен іскерлік әдеп негізінде әзірленеді. Корпоративтік қатынастарға қатысушылар арасындағы қатынастар өзара сенім мен құрметке негізделеді. Бағалы қағаздардың ұйымдасқан нарығы субъектілері арасындағы кәсіби әдеп және іскерлік мінез-құлық ережелерін сақтау мақсатында және олардың осы нарықтағы қызметі Қазақстан Республикасының заңнамасымен,

Биржада қабылданған Кәсіби әдеп және іскерлік мінез-құлық ережелерімен және Биржаның өзге де ішкі құжаттарымен, келісім-шарттарымен және іскерлік айналым әдет-ғұрыптарымен реттеледі.

Жұмыскерлермен өзара іс-қимыл

Биржаның қызметкерлермен өзара қарым-қатынасы жоғары кәсіби, уәждемелі және білікті персоналды қалыптастыруға бағытталған айқын және ашық кадр саясатына негізделген. Биржа барлық жұмыскерлерге еңбек қызметі, біліктілікті арттыру және оқыту процесінде олардың әлеуетін іске асыру үшін әділ және тең мүмкіндіктерді, олардың қызметінің нәтижелерін тәуелсіз бағалауды, сондай-ақ қызметкерлердің кәсіби қабілеттері, білімдері мен дағдылары негізінде ғана іріктеу мен мансаптық өсуін қамтамасыз етуге ұмтылады.

Мемлекеттік органдармен және кәсіби қаржы ұйымдарымен өзара іс-қимыл

Биржа және оның қызметкерлері мемлекеттік органдармен және мемлекеттік қызметшілермен әріптестік пен құрмет принциптерінде қарым-қатынас орнатады, мемлекеттік органдар мен Биржаның барлық бастамалары ел экономикасын дамытуға бағытталуы тиіс екенін түсінеді. Биржа Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту жөніндегі агенттігінің және "Қазақстан қаржыгерлер қауымдастығы" ЗТБ өкілдерімен тұрақты диалогта. Кәсіби қатысушылардың қызметіне олардың әсер етуі тұрғысынан заңнаманың және тұтастай құқықтық ортаның жай-күйінің өзгеруіне талдау және мониторинг жүргізеді, сондай-ақ бірқатар нормативтік-құқықтық актілерді жазуға және өзгертуге қатысады. Биржа жауапты және адал салық төлеуші болып табылады.

1 кесте. 2022 жылы негізгі мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

Мүдделі тараптар тобы	Өзара іс-қимыл тәсілдері/арналары және негізгі нәтижелері	
Акционерлер	<ul style="list-style-type: none"> » Акционерлердің жалпы жиналысы » Акционерлердің жылдық жалпы жиналысына қатысу үшін Биржа акционерлерімен өзара іс-қимыл жасау » Материалдар мен дауыс беруге арналған бюллетеньдердің нысандарын ұсыну » Электрондық пошта және/немесе телефон арқылы ақпараттық хабарламалар мен жазбаша өтініштер » Акционерлердің сұрау салуларына ресми хаттар 	<ul style="list-style-type: none"> » Жылдық қаржылық есептер » Тұрақты даму туралы жарияланған ақпарат » Депозитарийдің интернет-ресурстарында қаржылық есеп берушілікті жариялау » Баспасөз хабарламалары » Жалпы корпоративтік сайт және инвесторлар мен акционерлерге арналған бөлімдер
Инвесторлар	<ul style="list-style-type: none"> » Жылдық қаржылық есептер » Биржаның қаржылық нәтижелері бойынша таныстырылыммен тоқсан сайынғы баспасөз конференциялары » Non-deal road show (виртуалды) конференцияларға қатысу » Жылдық есептер мен тұрақты даму туралы есептер 	<ul style="list-style-type: none"> » Депозитарийдің интернет-ресурстарында қаржылық есеп берушілікті жариялау » Баспасөз хабарламалары » Биржалық нарықтың қорытындысы бойынша KASE баспасөз брифингі » Электрондық хаттар, кездесулер, оның ішінде виртуалды, телефон қоңыраулары » Биржаның кәсіби қатысушыларына, инвесторлары мен акционерлеріне арналған сайт
Клиенттер (кәсіби қатысушылар)	<ul style="list-style-type: none"> » Байланыс орталығы » Биржаның мобильдік қосымшасы » Корпоративтік сайт » "Эмитент күні" жобасы » Қазақстан өңірлері бойынша көшпелі сессиялар » Әлеуметтік желілер 	<ul style="list-style-type: none"> » KASE TALKS » Кәсіби қатысушылардың қызмет көрсету сапасына қанағаттануын бағалау
Қызметкерлер	<ul style="list-style-type: none"> » Қызметкерлердің қанағаттану деңгейін зерттеу » Корпоративтік пошта » Жылдық есептер 	<ul style="list-style-type: none"> » Townhall (ішкі коммуникация және хабарландыру) » Оқыту » Ерікті және волонтерлік қызмет » Корпоративтік іс-шаралар

БИРЖАНЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТІ

2022 жылы Биржа алдыңғы үш жылдық кезеңде құрылған бастамаларды жалғастыру және дамыту ретінде әзірленген 2022 – 2024 жылдарға арналған даму стратегиясын іске асыруға кірісті. Стратегияны әзірлеу кезінде KASE әлемдік және жергілікті макроэкономикалық үрдістерге және қор биржаларын дамытудың үздік халықаралық тәжірибелерін негізге алды.

2022 жыл үшін қор нарығы бойынша негізгі нәтижелерге шолу

Бүгінгі таңда KASE Қазақстанның қаржы нарығының қазіргі заманғы инфрақұрылымын білдіреді және қор, ақша және валюта нарықтарына, сондай-ақ туынды қаржы құралдары нарығына қызмет көрсететін әмбебап биржа болып табылады.

KASE – халықаралық биржалық қауымдастықтарда – Дүниежүзілік биржалар федерациясында, Еуро-Азия биржалар федерациясында, ТМД елдері биржаларының халықаралық қауымдастығында қазақстандық қор нарығының мүдделерін білдіретін әлемдік биржалық қоғамдастықта танылған ұйым. KASE алаңы Қазақстанның FTSE және S&P жаһандық нарықтық рейтингтерінде позициялануы кезінде ескеріледі.

Отандық қор нарығын дамыту жөніндегі мемлекеттік саясатты іске асырудың және KASE-нің күш-жігерінің арқасында қазақстандық қор нарығы FTSE, S&P және MSCI жаһандық нарықтық рейтингтерінде дамушы, ал ішінара дамыған нарықтардың сапалық көрсеткіштеріне толық сәйкес келетін "Frontier market" – шекара нарығы ретінде жіктеледі.

Бұдан басқа, KASE жыл сайын жүйелік маңызы бар төлем жүйелері, орталық контрагенттер, орталық депозитарийлер, бағалы қағаздар бойынша есеп айырысу жүйелері, саудасаттық репозитарийлері үшін халықаралық стандарттарды белгілейтін қаржы нарығы инфрақұрылымдары үшін негіз қалаушы принциптерді (бұдан әрі – ҚНИП) сақтауға қатысты өзін-өзі бағалауды жүргізеді.

Биржа алғаш рет 2019 жылы осындай өзін-өзі бағалауды өткізді. 2022 жылы өткізілген өзін-өзі бағалау қорытындысы бойынша Биржа 19 принципке толық сәйкес және 24 принциптің екеуіне ішінара сәйкес келетіні анықталды. Үш принцип Биржаға қолданылмайды, себебі депозитарийлер немесе репозитарийлер үшін қызмет стандарттарын белгілейді.

Биржа клирингтік қызметін, орталық контрагенттің функцияларын және барлық биржалық нарықтар үшін банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын инфрақұрылымдық ұйым ретінде ҚНИП сәйкестігін өзіндік бағалауды жүргізеді, биржалық нарықтардың қатысушыларына олар жасаған мәмілелер бойынша міндеттемелерді орындау кепілдігін береді, орталық контрагент қызмет көрсететін нарықтарда жүйелік тәуекелдерді барынша азайтады.

Өзектендірілген өзін-өзі бағалау орталық контрагент ретінде Биржа негізгі халықаралық принциптерге сәйкес келетінін және клирингтік қатысушыларға және олардың клиенттеріне сервистің қажетті деңгейін ұсынатын қазіргі заманғы клирингтік ұйым болып табылатынын растайды. Биржа өз қызметін IOSCO ҚНИП толық сәйкестендіру үшін іс-шараларды жүзеге асыруды жалғастырады.

Ұсынылатын қызметтердің сапасын бағалау бойынша клиенттермен тиімді коммуникация жүйесін құру мақсатында Биржа Биржаның клиенттеріне қызмет көрсету деңгейінің критерийлерін анықтау ережелерін (Биржа Басқармасының 2021 жылдың 05 қазанындағы № 105 шешімімен бекітілген) (SLA стандарттары) қабылдады, сондай-ақ әрбір қызметті алу қорытындысы бойынша клиенттерден кері байланыс алу үшін ақпараттық жүйе (web-қосымша) әзірленді. Жүйені пайдаланушылар функционалдық міндеттеріне клиенттерге қызмет көрсету жататын Биржаның барлық құрылымдық бөлімшелерінің жұмыскерлері, сондай-ақ Биржаның клиенттері болады.

Бұдан басқа, KASE Биржаның қызметіне клиенттердің қанағаттануына кешенді бағалау жүргізеді. Осы мақсатта Биржа клиенттерге негізгі бизнес-процестер бойынша, оның ішінде тәуелсіз зерттеу компанияларын тарту арқылы жыл сайын сауалнама жүргізеді. Сауалнама қорытындылары бойынша Биржа ұсынылатын қызметтердің сапасын үнемі жақсартуға ұмтыла отырып, бұдан әрі келесі жылға арналған іс-шаралар жоспарына енгізілетін Биржаның сервистерін жақсарту жөніндегі шаралар кешенін анықтайды.

2022 жылдың қорытындысы бойынша клиенттерге сауалнама жүргізуді тәуелсіз консалтингтік компания жүргізді. Сауалнамаға Биржаның 42 мүшесі (81%), 85 листингтік компания (55%) және Биржаның ақпараттық қызметтерінің 157 клиентінің 68-і (43%) қатысты. 2022 жылдың қорытындысы бойынша Биржа клиенттерінің қанағаттанушылығын жалпы бағалау 100%-дан 87,6%-ды құрады.

KASE пандемия және әлемдік құбылмалылық кезеңінде де тұрақты позицияларын сақтап, нарыққа қатысушылардың реттеушіні қоса алғанда, өзінің биржалық нарықтарына үздіксіз қол жеткізуін қамтамасыз ете отырып, жұмысқа қабілеттілігінің жоғары деңгейін ұстауды жалғастыруда.

Сенімді қаржылық жағдай, Биржадағы сауда-саттыққа қолжетімді қаржы құралдарының кең тізбесі жағымсыз макроэкономикалық оқиғаларға және операциялық ортаның сын-қатерлеріне қарсы тұруға мүмкіндік береді, нарықтағы күшті ұстаным Биржаның Қазақстанның қаржы нарығындағы рөлін растайды.

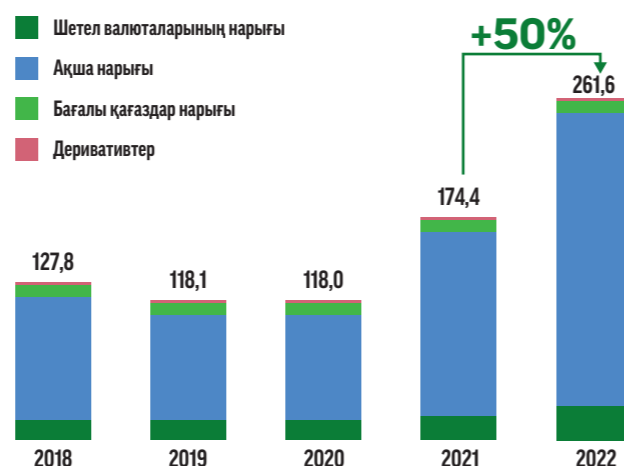
KASE Қазақстанның қаржы жүйесі өтімділігінің инфрақұрылымдық орталығы бола отырып, 2022 жыл ішінде капиталды қайта бөлудің негізгі арнасы рөлін атқарды. Біздің функцияларымыз бен рөліміз экономикалық белсенділіктің төмендеуіне, сондай-ақ қор және шикізат нарықтарындағы жоғары құбылмалылыққа байланысты жаңа сын-қатерлерге байланысты өзгерген жоқ, бірақ айрықша сұранысқа ие болды. Бір жағынан KASE мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде ақша қаражатын бөлу операторы ретінде, екінші жағынан Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен институционалдық қатысушылар арасындағы ақша-кредит саясатының жолсерігі ретінде әрекет етті. Корпоративтік сектордың қаражат тарту көлемі 1,5 трлн теңгені құрады.

2022 жылы сауда-саттықтың жиынтық көлемі 261,6 трлн теңгені құрап, 50 %-ға немесе 87,2 трлн теңгеге артты.

Сауда-саттық көлемінің сенімді өсуі ақша нарығында байқалды, жыл қорытындысы бойынша оның мәні 52 %-ға 231,8 трлн теңгеге дейін өсті. Шетелдік валюта нарығында өсім 34 %-ды құрап, 20,8 трлн теңгеге жетті.

Қор нарығында мемлекеттік бағалы қағаздар секторында сенімді өсім байқалды, 2021 жылмен салыстырғанда өсім 68 %-ды құрап, 4 145,7 млрд теңгеге жетті. Мемлекеттік бағалы қағаздар секторындағы қайталама сауда-саттық көлемінің өсуі 30,5 %-ды құрап, 1,5 трлн теңгеге жетті. KASE-де сатылатын номиналды құн бойынша мемлекеттік қарыз 2021 жылға қарағанда 20,9 %-ға ұлғайып, 21,5 трлн теңгеге жетті. Қайталама нарықтың брутто-айналымындағы бейрезиденттердің үлесі 6,9 %-ды құрады.

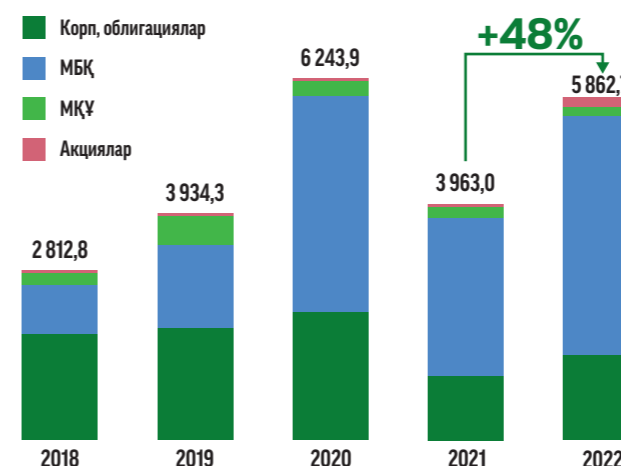
5 сурет. Соңғы 5 жылда сауда-саттық көлемінің динамикасы, млрд теңге

6 сурет. 2021–2022 жж. нарықтар бойынша сауда-саттық көлемі

7 сурет. Бастапқы орналастыру көлемі, млрд теңге

Айналыстағы корпоративтік қарыз көлемі 2022 жылы 6,3 %-ға 14,4 трлн теңгеге дейін төмендеді. Корпоративтік облигациялармен сауда-саттықтың жиынтық көлемі 2022 жылы 508,2 млрд теңгеге немесе 25,7 %-ға ұлғайып, 2 488,9 млрд теңгені құрады. Облигациялардың қайталама нарығындағы сауда-саттық көлемі 2021 жылға қарағанда 30,5 %-ға немесе 348,5 млрд теңгеге өсіп, 1 492,2 млрд теңгеге дейін жетті.

2022 жылы листинг процедурасынан 23 жаңа эмитенттің бағалы қағаздары өтті: акция секторында 4, KASE Global секторында 8, корпоративтік облигациялар секторында 10 және 1 ПИҚ.

2022 жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша KASE сауда-саттық тізімдерінде 226 эмитенттің 580 атаудағы мемлекеттік емес бағалы қағаздары болды.

9 сурет. Жеке тұлғалардың ОДҚ-дағы сауда-саттық шоттарының саны

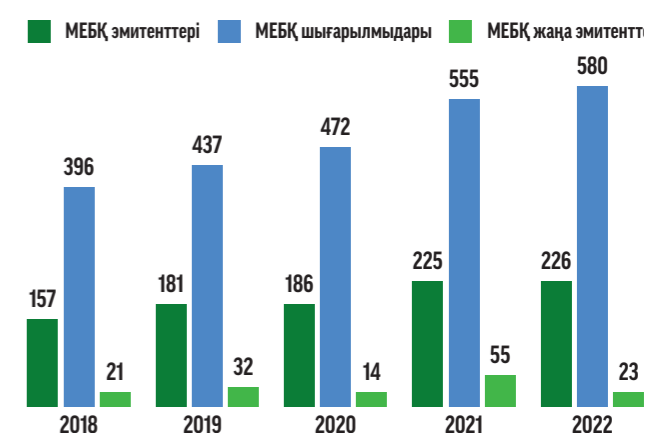

2022 жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша Бағалы қағаздардың орталық депозитарийінде (ОД) 513 мың жеке тұлға ашқан 547 мыңға жуық жеке есеп-шоттар болды, бұл ретте өткен жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша – жеке тұлғалар ашқан 218 мыңға жуық жеке есеп-шоттар болды.

2022 жылы жеке тұлғалар 340 мыңнан астам есеп-шот ашты, оның ішінде 14 мыңға жуық есеп-шот есеп-шот ашылғаннан кейін кем дегенде бір мәміле жасады, ал 2021 жылы жеке тұлғалар ОД-да 87 мыңнан астам есеп-шот ашты.

2022 жылы жеке тұлғалар омнибус есеп-шоты арқылы есепке алынатын 413 мыңнан астам қатысушылардың жеке кодтарын ашты, бұл ретте олардың 78 мыңнан астамы 2022 жылы кем дегенде бір мәміле жасады.

8 сурет. Соңғы 5 жылдағы KASE ресми тізімінің динамикасы

2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясын іске асыру

2022 жылы Биржа 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясын іске асыруға кірісті. KASE-нің 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясы алдыңғы үш жылдық кезеңде салынған бастамаларды жалғастыру және дамыту ретінде әзірленді. KASE стратегиясын әзірлеу кезінде әлемдік және жергілікті макроэкономикалық үрдістерге және қор биржаларын дамытудың үздік халықаралық тәжірибелеріне бағдарланды.

KASE-нің 2022 – 2024 жылдарға арналған Даму стратегиясында төрт негізгі бағыт анықталды:

1

биржалық нарықтарда өтімділікті арттыру;

2

негізгі инфрақұрылымдық элемент ретінде орталық контрагентті дамыту;

3

инновацияларды енгізу және технологиялық жаңғырту;

4

стейкхолдерлер үшін құндылықты арттыру.

1 Стратегиялық бағыт. Биржалық нарықтардағы өтімділікті арттыру

Бұл стратегиялық бағыт бірнеше негізгі бағыттар бойынша бөлінеді: қаржылық құралдар мен қызметтер спектрін кеңейту, әріптес биржалармен сауда-саттық клирингтік линкаларды орнату, эмитенттер мен инвесторлар шеңберін кеңейту.

Жергілікті және шетелдік инвесторларды тарту мақсатында мынадай жаңа құралдарды енгізу көзделген: шетел валютасындағы репо, ESG-құралдар, клирингтік қатысу сертификаттары, KASE құралдарына ETF, бағалы қағаздарды қысқа сатуды және кредиттеуді жандандыру, сауда-саттық клирингтік линкаларды енгізу.

Биржа шағын және орта бизнес компанияларының қор нарығына шығуына жағдай жасау жұмыстарын жалғастыруда. ҚР Ұлттық экономика министрлігінің қолдауымен 2021–2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жобаға түзетулер енгізілді, онда купондық мөлшерлемені субсидиялау және облигациялар бойынша кепілдіктерді беру көзделген (опционалды). Осы бағдарлама бойынша эмитенттерді тарту мақсатында 2022 жылы 70-тен астам әлеуетті эмитенттермен кездесулер өткізілді.

Дамудың тағы бір маңызды екпіні демеушілік маркет-мейкинг бағдарламаларын іске асыру, қаржылық сауаттылықты арттыру бағдарламаларын жүргізу, мобильдік қосымшаны дамыту арқылы бөлшек инвесторларды тартуға бағытталған. Бұдан басқа, блокчейн технологиясы негізінде жаңа цифрлық өнімдерді енгізу мүмкіндігі зерделенеді.

KASE Global шетелдік бағалы қағаздар секторын осы сектордағы құралдар желісін арттыру, сауда-саттық және есеп айырысу жағдайларын жақсарту жолымен одан әрі дамыту жұмыстары жүргізілуде.

Биржа Қазақстанның корпоративтік нарығындағы ESG саясатының жолсеріктерінің бірі бола отырып, ESG стандарттарын өз компаниялары арасында дәйекті түрде ілгерілетеді, сондай-ақ өз алаңында "жасыл", әлеуметтік жобаларды қаржыландыру үшін мүмкіндіктер жасайды. Жауапты инвестициялау және оларды қазақстандық қаржы нарығында қолдану саласында жаңа өнімдер мен сервистерді құру жөніндегі жұмыстар жалғасуда. Биржаның эмитент компаниялары мен әлеуетті эмитенттер арасында ESG құралдарына тұрақты даму және қызығушылықты дамыту мәселелерін ілгерілету үшін іс-шаралар жүргізілуде.

Осы бағыт шеңберінде Биржа мынадай жобаларды іске асырды:

- » МБҚ нарығының индекстері мен индикаторлары енгізілді – МБҚ индекстері өтеуге дейінгі әртүрлі мерзімдерде МБҚ құны мен кірістілігінің өзгеруін көрсетеді
- » IRIS Finance ақпараттық өнімінің жаңартылған браузерлік нұсқасы іске қосылды – сауда-саттық мәліметтерін, қаржы нарықтарының жаңалықтарын және т.б. қоса алғанда, нақты уақыт тәртібінде сауда-саттық деректерін трансляциялау
- » Сауда-саттықты ASTS+ СКЖ жазылу әдісімен ауыстыру жүзеге асырылды – ҚМГ IPO-ға өтінімдерді қабылдау ASTS+ СКЖ жазылу модулі арқылы жүзеге асырылды
- » Омнибус есеп-шоттарын пайдалана отырып сауда-саттықты жүзеге асыру мүмкіндігі енгізілді – 2022 жылы омнибус есеп-шоты арқылы есепке алынатын қатысушылардың 413 мың жеке коды ашылды
- » Жаңа құралмен клирингтік қатысу сертификатымен репо нарығында сауда-саттықты жүзеге асыру мүмкіндігі енгізілді

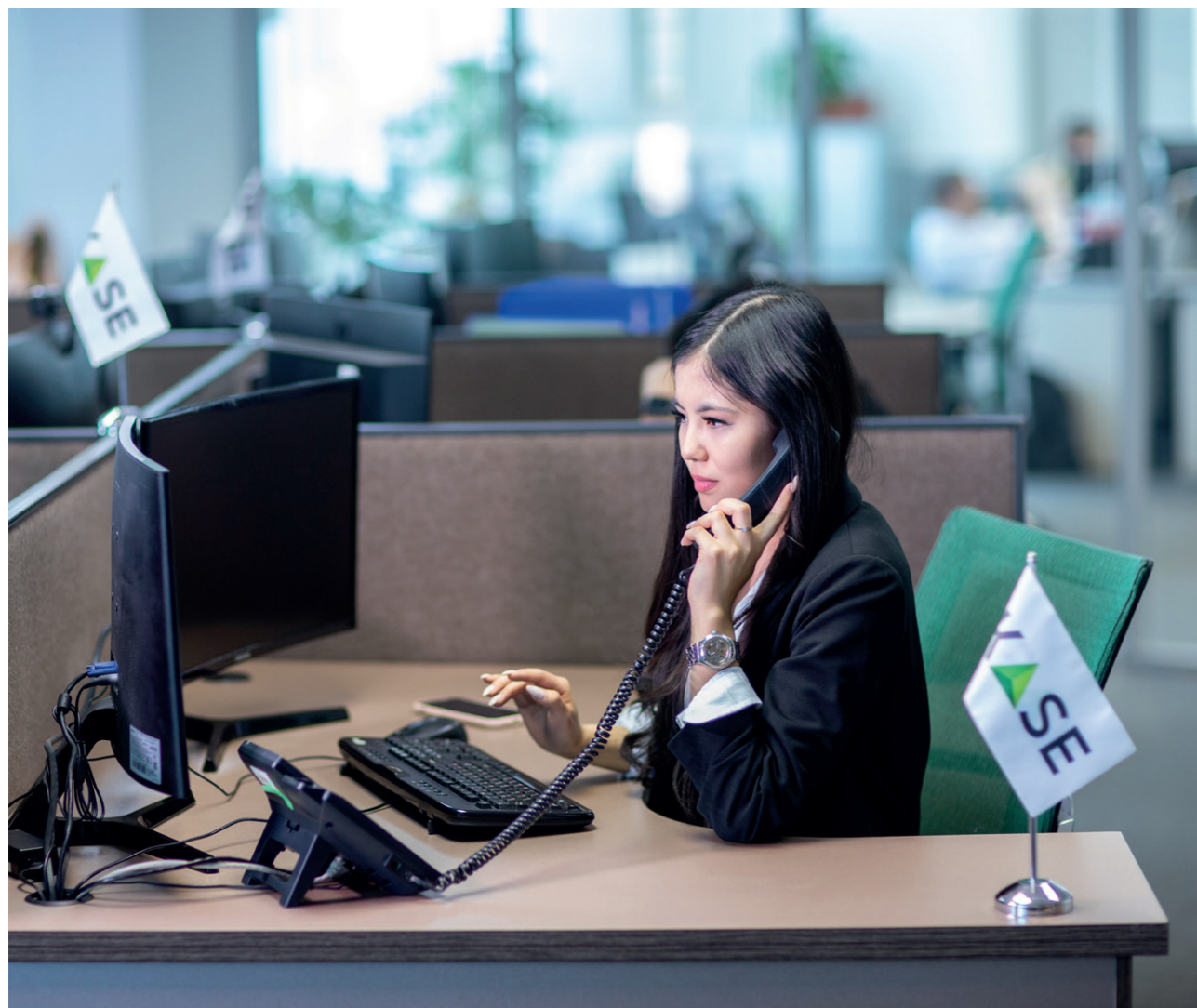
2 Стратегиялық бағыт. Негізгі инфрақұрылымдық элемент ретінде ОК дамыту

KASE базасында: қор, ақша және мерзімді нарықтарда орталық контрагент институты енгізілді және тиімді жұмыс істеуде.

KASE барлық биржалық нарықтарында орталық контрагенттің қызметін іске қосу және дамыту қатысушылардың кредиттік тәуекелін төмендетуді, мәмілелер бойынша есеп айырысулардың аяқталуына кепілдік беруді, қатысушылардың транзакциялық шығындарын кроссмаржалау және неттинг есебінен қысқартуды қамтамасыз етеді.

Жаңа стратегияда көрсетілген келесі кезең оның қызметтерін үздік халықаралық тәжірибелер мен стандарттарға сәйкес келтіру, оның функционалын жеке еншілес ұйымға бөлу, тәуекел-менеджмент жүйесін, бизнес-процестерді құру, халықаралық тануды алу болып табылады.

2022 жылы орталық контрагенттің функционалын жеке ұйымға бөлу бойынша жұмыс басталды. Биржаның Директорлар кеңесінің шешімімен Биржаның 100 % еншілес компаниясы "eTrade.kz" ЖШС-ін қайта ұйымдастыру арқылы "KASE клирингтік орталығы" АҚ құру туралы шешім қабылданды.

3 Стратегиялық бағыт. Инновацияларды енгізу және технологиялық жаңғырту

Жоғары технологиялық сауда-саттық алаңы ретінде Биржа үшін үздік әлемдік тәжірибелерге сәйкес озық технологиялық шешімдерді енгізу ерекше маңызға ие. Жаңа Стратегия шеңберінде ақпараттық технологиялар мен ақпараттық қауіпсіздікті халықаралық стандарттарға сәйкестендіру, IT-инфрақұрылымның жоғары істен шығуға төзімділігіне қол жеткізуді қамтамасыз ету, сауда-саттыққа қатысушылардың мінез-құлқын қадағалауды жүзеге асыруда озық технологияларды қолдану жалғасуда.

Блокчейн технологиясы мен басқа да перспективалы цифрлық технологиялар негізінде пилоттық жобаларды іске асыру жоспарлануда. Ішкі инфрақұрылымды жаңғырту қазіргі заманғы java-платформада микросервистік архитектураны пайдалана отырып, жаңа бэк-офистік жүйені енгізу есебінен жүзеге асырылатын болады.

IT-өнімдерді дамыту аясында жаңа market data өнімдерін енгізу жоспарлануда. Жеке корпоративтік жазылушыларға (оның ішінде NDU, туынды ақпарат, ақпаратқа кастомизирленген қолжетімділік) баса назар аударылады.

Цифрлық қаржы құралдарын енгізу жөніндегі пилоттық жобалар

Бүгінде криптовалюталар бүкіл әлем бойынша танымал болып келеді. Бірқатар елдердің қор нарықтарында криптовалюталар базасындағы туынды қаржы құралдары белсенді саудалануда.

Қазақстандық инвесторлар да криптоактивтерге деген сұраныстың жаһандық өсуінен тыс қалмайды және цифрлық құралдарға инвестициялауға қызығушылық танытуда.

Биржа сондай-ақ нарықтың қажеттіліктеріне жауап береді және жаңа өнімдерді, оның ішінде блокчейн технологияларын пайдалана отырып енгізуді қарастырады. Бірінші кезеңде мерзімді нарықты дәріптеу, ықтимал инвесторларды деривативтер нарығына және туынды бағалы қағаздар нарығына тарту мақсатында құралдар желісін кеңейту мүмкіндігі қарастырылады.

Атап айтқанда, Биржа базалық активі Нью-Йорк қор биржасында саудаланатын құралдар үлгісіндегі криптовалюта индексі (биткойн немесе эфириум) немесе NASDAQ немесе XETRA биржаларында сатылатын криптовалютаға арналған ETF болып табылатын фьючерстік

келісімшарттармен сауда-саттықты іске қосу мүмкіндігін зерделейді.

Болашақта бизнестің осы бағытын жеке ұйымға бөлудің одан әрі перспективасымен блокчейн технологиясы негізінде токенделген бағалы қағаздарды немесе басқа да перспективалы өнімдерді шығару жөніндегі пилоттық жобаны іске қосу мәселесі пысықталатын болады.

Қазіргі кезде цифрлық активтердің шығарылуы мен айналымы тек қана АХҚО аумағында заң жүзінде рұқсат етілгенін назарға ала отырып, Биржа құны цифрлық активтердің құнына байланысты деривативтермен сауда-саттықты ұйымдастыру, сондай-ақ KASE алаңында блокчейн технологиясы негізінде цифрлық өнімдерді шығару және олардың айналымы экожүйесін құру жөніндегі пилоттық жобаны іске асыру үшін "реттегіш құмсалғышты" іске қосу мүмкіндігі бөлігінде уәкілетті органмен мәселені зерделейді және пысықтайды.

4 Стратегиялық бағыт. Стейкхолдерлер үшін құндылықты арттыру

Биржа қаржы нарығының маңызды құрылымдық элементі ретінде өз стейкхолдерлері үшін құндылықты арттыру жөнінде күш-жігер жұмсауды жалғастыруда. Атап айтқанда, жаңа Стратегия шеңберінде корпоративтік басқару деңгейін арттыру, басқару есеп берушілігін жетілдіру, олардың маржиналдылығын ескере отырып, жобаларды бағалаудың жаңа тәсілдерін қолдану бойынша жұмыстар жүргізілуде, сондай-ақ дивидендтік саясатқа жаңа тәсілдер енгізілді.

Бұл іс-шаралар KASE-нің тұрақты дамуына және оның инвестициялық тартымдылығын арттыруға, Биржаның стратегиялық және бәсекелестік артықшылықтарын күшейтуге ықпал ететін болады.

Дивидендтік саясатқа жаңа тәсілдерді енгізу

Биржа акционерлерінің кезектен тыс жалпы жиналысының 2023 жылдың 10 ақпанындағы шешімімен Биржаның жаңа Дивидендтік саясаты бекітілді. Дивидендтерді төлеудің жаңа тәсілдері орталық контрагент функцияларын орындайтын ұйымдар үшін капитал мен активтердің жеткіліктілігінің халықаралық стандарттарын, шетелдік биржалар мен орталық контрагенттердің дивидендтерін төлеу тәсілдерін, орталық контрагенттің есеп айырысу-клирингтік функционалын және жекелеген ұйымға функционалын алдағы уақытта бөлуге байланысты Биржаның қаржылық моделінің өзгеруін ескереді.

Жобалардың маржиналдығын ескере отырып, оларды бағалаудың жаңа тәсілдерін қолдану

Биржаны дамыту мақсаттарына сапалы және тиімді қол жеткізуді қамтамасыз ету, жобаларды іске асыру мақсатында 2022 жылы Жобаларды жоспарлау мен басқарудың жаңа ережелері қабылданды. Ережелердің негізгі міндеті Биржаның қызметін жоспарлау, оны дамыту және биржалық қызметтің озық практикаларын енгізу тәсілдерін анықтау болып табылады. Ережелерде Биржаның даму стратегиясын, сондай-ақ стратегиялық мақсаттар мен басқа да жобаларға қол жеткізу шеңберінде енгізілетін жобаларды әзірлеу және іске асыруды бақылау тәртібі белгіленген.

Биржа жобаларының мақсаттарын қою мақсаттар нақты, өлшенетін, нақты уақыт кезеңінде қол жеткізілетін болуы тиіс деп болжайтын SMART тәсілге негізделеді.

Жобаны іске асыру процесінде бақылаудың негізгі құралы жобаны іске асырудың алдын ала белгіленген белгілі бір сәттерінде жобаны кешенді бағалаудан тұратын бақылау нүктелерінің принципі болып табылады. Сонымен қатар, жоба кезеңдерінен өту мерзімдерін, адам және материал ресурстарының жеткіліктілігін, жобаның мақсаттарына қол жеткізуді бағалау жүзеге асырылады.

Даму стратегиясына енгізу жоспарланған Биржаның әрбір жобасы бойынша сандық және сапалық KPIs (тиімділіктің түйінді көрсеткіштерін) пайдалану негізінде жобаның тиімділігін өлшеуге және бағалауға арналған көрсеткіштер жүйесін қамтитын скоркарт нысанындағы жоба паспорты жасалады.

Жасыл шығарылымдар

Қазақстанда орнықты облигациялар нарығы 2020 жылы іске қосылды және осы сегментте тартылған қаражат сомасы жылдан жылға өсіп келеді. Егер KASE-ге 2020 жылы ESG облигациялар нарығында 14,0 млрд теңге тартылса, 2021 жылы 29,4 млрд теңге, ал 2022 жылы 33,6 млрд теңге тартылды.

Қазақстанда тұрақты облигациялар нарығының тарихы 2020 жылы 14,0 млрд теңге сомаға алғашқы "жасыл" облигацияларын шығарудан басталды: Азия даму банкі KASE-ге 13,9 млрд теңгенің екі "жасыл" облигацияларын шығарды, оларды орналастырудан түскен қаражат атмосфераға парниктік газдар шығарындыларын азайту бойынша жобаларды қаржыландыруға бағытталды.

2021 жылы Азия даму банкі гендерлік теңсіздікті азайтуға және әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған жобаларды қаржыландыру үшін жылдық 10,15 %-бен он жыл мерзімге 8,4 млрд теңгеге "әлеуметтік" облигациялардың бірінші шығарылымын өткізді. 2021 жылдың қыркүйегінде "Даму" кәсіпкерлікті дамыту қоры" АҚ ШОБ, микроқаржы ұйымдарын, лизингтік компанияларды COVID-19 пандемиясы жағдайында қаржыландыруға жылдық 11,90 %-бен бес жыл мерзімге 1,0 млрд теңге тартты.

Сондай-ақ, 2021 жылы Қазақстанның ESG-нарығына "жасыл" шығарылымдармен жаңа қатысушы шықты. Еуразиялық даму банкі Қазақстан Республикасының аумағында Банктің жасыл жобаларын қаржыландыруға жылдық 10,50 %-бен үш жыл мерзімге 20,0 млрд теңге тартты.

2022 жылы, тарту мөлшерлемесінің өсуіне және жағдайдың тұрақсыздығына қарамастан, ESG-тартудың көлемі өсуді жалғастырды. Азия даму банкі әлеуметтік жобаларға қосымша 14,0 млрд теңге, сондай-ақ "жасыл" қаржыландыруға 3,4 млрд теңге тартты. Сондай-ақ, компанияның қажетті желілік инфрақұрылым құрылысына байланысты жобаларын іске асыруға "KEGOC" АҚ 16,1 млрд теңге тартты. Бұл TONIA + тіркелген маржа индикаторына байланысты құбылмалы купондық мөлшерлемемен шығарылған алғашқы әлеуметтік облигациялар.

ESG инфрақұрылымы

Биржа Қазақстанның корпоративтік нарығында ESG саясатының жүргізушісі бола отырып, өз алаңында "жасыл", әлеуметтік жобаларды қаржыландыру үшін мүмкіндіктер жасайды. Жаңа Стратегия шеңберінде эмитенттер үшін ақпаратты ашу стандарттарын дамыту жалғасуда, инвесторлар үшін ESG есеп берушілік платформасын әзірлеу және ESG индекстерін енгізу жоспарлануда, сондай-ақ Қазақстанның корпоративтік нарығында ESG принциптерін ілгерілету бойынша белсенді ағартушылық қызмет жүргізілуде.

ESG-іс-шаралары

ESG-ді табысты дәріптеу мүдделі тараптардың әртүрлі топтарын тартуды талап етеді. 2021 жылдың шілдесінде "Жасыл қаржыландыру және борыштық капитал нарығы" конференциясы аясында KASE ҚНРДА-мен және PwC Kazakhstan-мен бірлесіп тұрақты қаржыландыру принциптерін ілгерілету мақсатында ынтымақтастық туралы меморандум жасасты. Оның аясында PwC Kazakhstan тәуелсіз консалтингтік ұйым ретінде ESG жобаларын қаржыландыру инфрақұрылымын құрудың халықаралық тәжірибесі бойынша әдістемелік қолдау көрсетуге және кеңес беруге міндеттенді. Өз кезегінде, ҚНРДА қаржы ұйымдары мен листингтік компаниялардың жүйелі деңгейде ESG стандарттарына көшуін ынталандыру бойынша шаралар қабылдау ниетін атап өтті. Бұдан әрі KASE-де орналастырылатын облигациялар бойынша ESG мақсаттарын растауға Ernst & Young, "Эксперт РА" және ТКРА рейтингтік агенттіктері, сондай-ақ АХҚО Жасыл қаржы орталығы дайын екендіктерін білдірді.

Биржа тұрақты негізде ESG облигацияларын және ESG есеп берушілікті шығару бойынша және ESG бағытында

корпоративтік басқару бойынша оқыту іс-шараларын, тренингтер мен вебинарларды жүргізеді.

2022 жылы Биржа өзінің жұмыс істеп тұрған және әлеуетті клиенттері үшін ESG тақырыбында 8 іс-шара (оқыту семинарлары, вебинарлар, дөңгелек үстелдер) ұйымдастырды. Биржа қызметкерлері басқа компаниялар ұйымдастырған осындай іс-шараларға да шақырылған спикерлер ретінде қатысты.

Корпоративтік нарықтағы маңызды оқиға 2022 жылдың 16 қарашасында Қазақстан қаржыгерлерінің X Конгресі шеңберінде Биржаның ҚРҰБ, ҚНРДА, ҚҚА, IFC, UNEP бірлесіп ұйымдастырған "ESG – қаржы нарығын дамытудың жаңа парадигмасы" халықаралық конференциясы болды. Конференцияға 1 300-ден астам адам офлайн және онлайн тәртіппен қатысты, оның ішінде әлемнің 9 елінен 41 спикер сөз сөйледі. Пікірталас барысында тұрақты даму жобаларын қаржыландырудың жаһандық трендтері, ESG принциптері мен стандарттарын мемлекеттік саясат пен реттеуге енгізу, ақпаратты ашу стандарттарын құру мәселелері, жауапты инвестициялауды енгізу және қаржы нарығында ESG-ның басқа да көптеген аспектілері талқыланды.

Ақпараттық қызметтер

KASE қазіргі уақытта әлемдік биржалар жеткізетін стандартты ақпараттық өнімдердің толық спектрін енгізіп, жетілдіріп қана қоймай, сондай-ақ KASE ақпаратын өз қызметінде пайдаланатын бөлшек және корпоративтік тұтынушылардың қолайлылығы үшін деректерді таратудың жеке арналарын құрды және дамытты.

2022 жылы KASE ақпаратын тұтынушылар тобы сервистерінде сауда-саттық ақпараты мен KASE техникалық инфрақұрылымы пайдаланылатын Fusion Media Limited (Investing.com), Persefoni AI Inc, Factset, Interfax, "Ситибанк Қазақстан" АҚ, "Бәйтерек" ҰБХ" АҚ, "ВТБ" (Қазақстан) АҚ ЕҰ сияқты жазылушылармен және вендорлармен кеңейді. Нәтижесінде KASE ақпараттық қызметтеріне жазылған корпоративтік клиенттердің саны 30 компанияға жетті. KASE сауда-саттық ақпаратын таратушылар болып табылатын клиенттердің саны 22-ге жетті, оның ішінде Bloomberg, Refinitiv тұлғасында үш компания, сондай-ақ Citigroup Global Markets LTD – әлемдік ауқымдағы қаржылық ақпаратты жеткізушілер KASE сауда-саттық ақпаратын 2022 жылдың соңына 200-ден астам түпкілікті жазылушылардың жиынтық аудиториясына нақты уақыт тәртібінде таратады.

2021 жылдың соңында коммерцияландырылған Telegram қосымшасындағы @KASEInfoBot ботында ақылы жазылушылар саны 150-ге жетті, 2022 жылдың соңында 150 пайдаланушыға жетті, бот жазылушыларының жалпы саны 12 000-нан асты, бұл сервистің қажеттілігін растайды.

Нақты уақыт тәртібінде сауда-саттық ақпаратының кеңейтілген контентін алғанды жөн көретін пайдаланушылар Биржаның корпоративтік интернет-сайты арқылы KASE-дегі сауда-саттық барысын қадағалайды. 2022 жылдың соңында мұндай жазылушылардың саны 178-ді құрады.

KASE қаржылық ақпараттық өнімдер арқылы тарату жөніндегі қызметті одан әрі дамытуға ниетті. Осылайша, 2022 жылдың бірінші тоқсанында IRIS Finance ақпараттық платформасының браузерлік нұсқасы іске қосылды. KASE жоспарлары сондай-ақ мұрағаттық ақпарат пен басқа да өнімдерді алу бойынша сервисті дамытуды қамтиды, бұл ақырында пайдаланушылар үшін нарықты кеңінен талдау үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

Ақпараттық саясат

Ақпаратты тарату арналары ашылатын ақпаратқа еркін және ауыртпалықсыз қол жеткізуді қамтамасыз етуі тиіс.

Биржа ақпаратты ашу және тарату кезінде мынадай принциптерді ұстанады:

1. жүйелілік, бірізділік, жеделділік және уақтылық;
2. Биржаның мүмкіндіктері мен құзыреті шеңберінде ақпаратты ашудың толықтығы;
3. бейтараптылық және объективтілік;
4. реттеушілер, әріптестер және мүдделі тұлғалар үшін Биржаның жария ақпаратына қол жеткізудің тең мүмкіндіктері мен қолжетімділігі;
5. Биржаның инсайдерлік ақпаратының құпиялылығын және пайдаланылуын бақылауды қамтамасыз ету;
6. құпиялылықты сақтау: ақпараттың ашықтығы мен Биржаның коммерциялық ұйым ретіндегі мүдделерін сақтау арасында ақылға қонымды теңгерімнің болуы ;
7. Биржаның әріптестерінің Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес сауда-саттықты ұйымдастырушы ретінде Биржаға ұсынылатын олардың қызметіндегі өзгерістер туралы ақпаратқа құқықтарын сақтау.

АДАМ КАПИТАЛЫН ДАМУ

Биржа развивает у работников принципы социально-ответственного поведения, формирует подходы социального управления в области устойчивого развития Биржи, не нарушая принципов экономической эффективности.

Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік және жауапты еңбек практикасы

Еңбек тәжірибесін белгілеу кезінде Биржа жұмыскерлер мен олардың отбасыларының өмір сүру сапасын арттыру мақсатында корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік принциптерін іске асыру арқылы Биржаның тұрақты даму саясатын басшылыққа алады.

Персоналды басқару саласындағы биржа жұмысқа қабылдау, еңбекақы төлеу, лауазымын көтеру, жұмыстан босату кезінде жынысына, нәсіліне, діни, саяси және басқа да нанымдарының тіліне, азаматтығына, ұлттық немесе әлеуметтік тегіне қарай кемсітушілікке жол бермеу принципі ұстанады.

Биржаның қоғамға қызмет көрсетуі кезінде біліктілікті және кәсіби деңгейін арттыру мақсатында персоналды дамыту және теориялық және практикалық білім алуға ынталандыру үшін қолайлы жағдайлар жасау мақсатында Биржа Биржаның жұмыскерлері мен үшінші тұлғаларға арналған оқытудың озық нысандарын қазіргі заманғы технологияларды және ақпаратты басқару жүйелерін пайдалана отырып қолданады.

Еңбек үшін әділ және бәсекеге қабілетті сыйақыны қамтамасыз ету мақсатында Биржа еңбек нарығын дербес зерделейді немесе консалтингтік қызмет көрсететін тұлғаларды Биржаның қызметімен салыстыруға болатын саладағы жалақыны, лауазымды, еңбек функцияларын уәждемелік зерттеулер тұрғысынан шолу бойынша тартады.

Биржаның ішкі құжатында жұмыскерлер мен олардың отбасы мүшелері үшін өтемақылар, жеңілдіктер және әлеуметтік кепілдіктер жүйесі көзделген.

Еңбектің қауіпсіз жағдайларын жасау және еңбекті қорғауға байланысты тәуекелдерге жол бермеу, жұмыскерлердің қауіпсіз еңбекке құқығын сақтау мақсатында Биржа осы саладағы жұмыскерлерді оқытуды және олардың біліктілігін арттыруды қоса алғанда, сондай-ақ сапалы жабдықтар мен техниканы сатып ала отырып, жұмыс орындарында жұмыскерлердің еңбегін дұрыс ұйымдастыруды қамтамасыз ету жөніндегі шараларды қолданады.

Биржа жұмыскерлердің әлеуметтік-жауапты мінез-құлық принциптерін дамытады, экономикалық тиімділік принциптерін бұзбай, Биржаның тұрақты дамуы саласындағы әлеуметтік басқару тәсілдерін қалыптастырады.

Биржаның еңбекті ұйымдастыру жүйесін персоналды басқарудың әрбір бағыты бойынша қолданылатын және ҚР Еңбек кодексінің, "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" ҚР Кодексінің, "Бағалы қағаздар нарығы туралы" ҚР Заңының, "Акционерлік қоғамдар туралы" ҚР Заңының нормаларына және басқа да нормативтік құқықтық актілерге негізделген ішкі нормативтік құжаттар анықтайды.

Жұмыспен қамту

Биржада персоналды іріктеу, жалдау, ротациялау және ілгерілету кезінде тең мүмкіндіктер көзделген, жұмыскерлерді дамыту және біліктілігін арттыру үшін тең жағдайлар жасалған, жұмыскердің Биржадағы жұмыс өтіліне, оның Биржаның қызметіне қосқан жеке үлесіне қарай еңбекақы төлеудің әділ жүйесі құрылып, қамтамасыз етіледі. Персоналды іріктеу теңдік және кемсітушіліктің болмауы, сондай-ақ жағдайларды дамыту және жас мамандар мен мүгедектерді жұмысқа орналастыру үшін жаңа жұмыс орындарын құру принциптерінде жүзеге асырылады.

Биржадағы жұмыскерлердің штат саны 2022 жылдың аяғында 231 бірлік болғанымен нақты саны – 199 жұмыскер болды. Жұмыскерлер санының жынысы бойынша арақатынасы: әйелдер үлесі 52 %, ерлер – 48 % құрады, Жас бөлінісінде персонал құрылымы мынадай: 30 жастан төмен жастардың үлесі – 25 %, 30 жастан 40 жасқа дейін – 38 %, 40 жастан 50 жасқа дейін – 27 %, 50 жастан жоғары – 10 % құрайды. Биржадағы жұмыскерлердің орташа жасы 2022 жылы 37 жасты құрады.

Ақылы қызмет көрсету шарттары бойынша Биржа 2022 жылы синхронды аудару, бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу және сүйемелдеу, графикалық дизайн қызметтеріне, колл-орталықта жұмыс істеу және бизнес-процестерді автоматтандыру, жаңа бэк-офистік жүйені әзірлеу және енгізу бойынша 34 штаттан тыс жұмыскерді тартты.

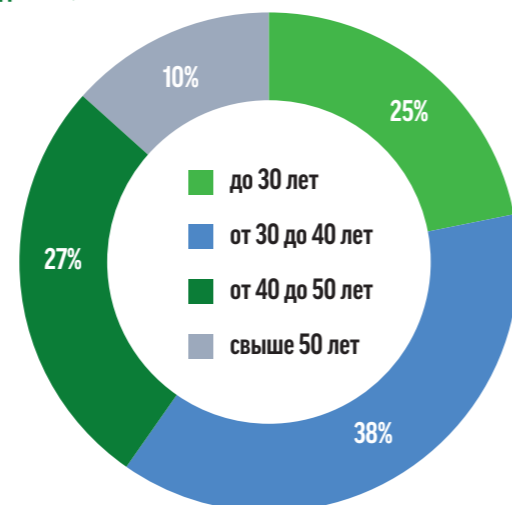
Биржа балалар еңбегін пайдаланбайды, мәжбүрлі еңбекті қолданбайды. KASE-нің ең жас жұмыскері 20 жаста.

2022 жылы 96 жаңа жұмыскер қабылданды, бұл персоналдың орташа тізімдік санының 52 %-ын құрады. Қызмет көрсету сапасын арттыру, цифрлық банкингі жақсарту және жаңа АТ-жобаларды іске асыру бойынша жұмыс істей отырып, Биржаның АТ командасына жаңадан қабылданған жұмыскерлердің – есепті кезеңде қабылданған жұмыскерлердің жалпы санының 44 % өсімі байқалады. Қазіргі еңбек нарығының дамуы бірқатар жаһандық үрдістермен сипатталады, олардың бірі цифрландыруға көшу және ұйымның бизнес-процестеріндегі ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі болып табылады. Цифрландыру еңбек мазмұнын өзгерте отырып және қызметкерлердің біліктілігі мен оларды даярлау әдістеріне жаңа талаптар қоя отырып, ұйымдардың жаңа идеялары,

10 сурет. 2022 жылы персоналдың жынысы бойынша әртүрлілігі, %

11 сурет. 2022 жылы персоналдың жасына қарай әртүрлілігі, %

принциптері, тәсілдері бар жоғары білікті мамандарды іздеуіне үнемі әсер етеді және бұл Биржаға да қатысты.

69 жұмыскермен еңбек қатынастары тоқтатылды. 2022 жылы персоналдың тұрақтамауы 398 %-ды құрады, оның ішінде:

- » 33% – ерлер арасында;
- » 67% – әйелдер арасында.

Пандемия аясында пайда болған әлемдегі персоналдың тұрақтамауының арту тренді Биржаны да айналып өтпеді, бұл ретте жұмыскерлер негізінен қызмет бағытының ауысуына байланысты және жеке себептерге (отбасылық жағдайларға) байланысты жұмыстан босатылды.

Уәждеме және еңбекақы төлеу

Еңбекақы төлеу және Биржа персоналын ынталандыру тәсілдерін анықтау саясаты жұмыскерлердің құқықтарының, мүмкіндіктерінің теңдігі және еңбек саласындағы кемсітушілікке тыйым салу принциптерін белгілеуді көздейді.

Биржа жұмыскерлерінің еңбегіне ақы төлеу Биржа Басқармасының шешімімен бекітілетін Биржа жұмыскерлерінің қызметін бағалау ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады.

Биржа жұмыскерлерінің қызметін бағалау ережелері:

1. жұмыскерлер қызметінің тиімділігін басқарудың бірыңғай принциптерін қамтамасыз етуді;
2. құрылымдық бөлімшелердің мақсаттары мен жұмыскерлердің жеке мақсаттарының Биржаның Даму стратегиясымен және Биржаның миссиясымен келісілуін қамтамасыз етуді;
3. жұмыскерлердің кәсіби және іскерлік қасиеттерінің жұмыскер атқаратын лауазым талаптарына сәйкестігі дәрежесін анықтауды;
4. Биржа жұмыскерлерінің әлеуетін анықтау және даму перспективаларын анықтауды;
5. Биржаның мақсаттарына сәйкес жұмыскерлердің кәсіби дамуына ұйымдасқан көзқарасты қамтамасыз етуді;
6. жұмыскерді басқа лауазымға ауыстыру туралы, еңбекақы төлеу шарттарын өзгерту, сыйлықақы беру және мөлшері туралы басқарушылық шешімдерді қолдауды қамтамасыз етуді;
7. бағалау негізінде жұмыскерді көтермелеу және сыйақы беру үшін ашық критерийлерді қамтамасыз етуді;
8. жұмыскерлердің өлшенетін нәтижелерге қол жеткізу үшін жауапкершілігін бекітуді көздейді.

Биржа жұмыскерлерінің қызметін бағалау күнтізбелік жылдың қорытындылары бойынша жүзеге асырылады.

Биржа жұмыскерлерінің қызметін бағалау қызметкер ФПО мақсаттарын қоюға қойылатын талаптарды сипаттайтын критерийлер – SMART критерийлері бойынша жүзеге асырылады.

- » S (Specific) – нақты;
- » M (Measurable) – өлшенетін (сандық және сапалық);

- » A (Agreed) – келісілген (басшылардың мақсаттарымен және Биржа стратегиясымен)
- » R (Realistic) – шынайы, қол жетерлік;
- » T (Time-bound) – белгіленген қол жеткізу мерзімімен.

Биржа қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеу:

- » жұмыскердің қызметі оның жалақысының негізгі бөлігі болып табылады, қызметінің мөлшері белгіленген жалақы мөлшерінің 75 %-ын құрайды. Қызметкердің қызметіне үстемеақы оның жалақысының ауыспалы бөлігі болып табылады, қызметкерге үстемеақы мөлшері белгіленген жалақы мөлшерінің 25 %-ын құрайды;
- » жеке үстемеақылар – Биржа үшін ерекше бағалы білімі, тәжірибесі және дағдысы бар жекелеген жұмыскерлер үшін;
- » жыл қорытындысы бойынша жұмыскерлерге сыйлықақы беру Биржаның қызметінің қорытындысы бойынша оң қаржылық нәтижелер алған жағдайда мүмкін болады

Есептік күннен кейінгі оқиғалар

2023 жылдың бірінші тоқсанында Биржа әрбір лауазым бойынша, Коп Fегу лауазымдарын бағалау әдіснамасы бойынша грейдирлеу жүйесіне ауыса отырып, сыйақы беру жүйесін қайта қарады, бұл шығу тегі, әлеуметтік, лауазымдық және мүліктік жағдайы, жынысы, нәсілі, ұлты, тілі, дінге көзқарасы, сенімі, тұрғылықты жері, жасы немесе дене кемшіліктері, қоғамдық бірлестіктерге қатыстылығы себептері бойынша немесе кез келген өзге де мән-жайлар бойынша еңбекақы төлеудегі кемсітушілікті болдырмайды.

Сыйақы беру жүйесін қайта қарау кезінде Биржада еңбек нарығының ағымдағы жай-күйі, оның ішінде IT-мамандықтарға сұраныстың жоғары деңгейі және олардың құзыреттерін бағалау ерекшеліктері ескерілді.

2023 жылдың наурызынан бастап Биржа қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеу:

- » згрейд бойынша жалақыны;
- » дербес үстемеақыларды;
- » әлеуметтік төлемдерді;
- » қосымша ақы төлеуді – жұмыскерлердің еңбек тиімділігін қосымша ынталандыруға арналған сыйақы болып табылатын сыйлықақыларды қамтиды.

Биржа өз жұмыскерлеріне мынадай негіздер бойынша материалдық көмек көрсетеді:

1. Биржа жұмыскерінің некеге тұруына байланысты;
2. Биржа жұмыскерінде баланың (балалардың) тууына байланысты;
3. Биржа жұмыскерінің жұбайын/зайыбын немесе жақын туысын жерлеуге байланысты;
4. Биржа жұмыскерінің ауыр сырқатына байланысты;
5. Биржа жұмыскерінің мерейтойлық туған күніне байланысты (50 немесе 60 жас);
6. Биржа жұмыскерінің зейнеткерлікке шығуына байланысты;
7. Биржа жұмыскерінің жеке мүлкінің ұрлануына немесе жоғалуына байланысты не Биржаның жұмыскеріне еңсерілмейтін күш жағдайлары (оның ішінде өрт және дүлей зілзалалар) салдарынан келтірілген залалға байланысты;
8. жеке сипаттағы өзге де дәлелді негіздер бойынша.

Әлеуметтік пакет шеңберінде Биржа өз жұмыскерлеріне ерікті медициналық сақтандыру бағдарламасын, жұмыс берушінің есебінен біліктілікті арттыру мен оқытуды, мерекелерге арналған балаларға арналған сыйлықтарды және корпоративтік іс-шараларды ұсынады.

Персоналды оқыту және дамыту

Оқыту және біліктілікті арттыру KASE-нің персоналды басқару саясатының бір бөлігі болып табылады. Биржа жұмыскерлердің жаңа білім алуға және бар білімдерді дамытуға, оның ішінде ішкі және сыртқы оқыту жолымен ұмтылысын көтермелейді.

Биржа жұмыскерлерін оқыту Биржаның негізгі қызмет бағыттарына және жобалық қызметті қоса алғанда, жұмыскерлердің лауазымдық міндеттеріне сәйкес оқытудың, оның ішінде қашықтан және онлайн оқытудың барлық ықтимал форматтарын пайдалана отырып жүзеге асырылады.

Биржа қажетті жағдайларды қамтамасыз етеді және жұмыскерлердің Биржаның қаражаты есебінен міндетті оқудан өтуіне ақы төлейді.

Биржада оқыту:

1. оқыту түрлері бойынша – сыртқы және ішкі;
2. оқу форматтары бойынша – күндізгі, қашықтан (оның ішінде онлайн) және аралас (күндізгі және қашықтан оқыту элементтерін қамтитын);
3. қатысу нысаны бойынша – жеке және корпоративтік болып бөлінеді.

Биржа жұмыскерлерін сыртқы оқыту мынадай бағдарламалар бойынша жүргізіледі:

1. кәсіби даярлық;
2. біліктілігін арттыру;
3. жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім;
4. кәсіби сертификаттау (кәсіптік сертификаттау бағдарламалары бойынша емтихандардан өтуге дайындық бағдарламаларын қоса алғанда);
5. корпоративтік оқыту;
6. тілдік курстар.

Биржада жұмыскерлердің жетістіктерін мойындау бағдарламасы жұмыс істейді. 2022 жылы жұмыскерлердің еңбегі мен жетістіктерін тану ретінде Биржа мынадай номинациялардағы үздік жұмыскерлерді марапаттайды:

- » Биржаның кәсіпқойы;
- » Биржаның тірегі мен беделі;
- » Биржаның келешегі.

КБұдан басқа, Корпоративтік әдепке сәйкес жыл сайын Биржа жұмыскерлері Биржаның корпоративтік құндылықтарын тасымалдаушыларын таңдайды.

Биржаның көпжылдық игі дәстүрі бойынша мерекелік күндерге орай Биржа командасының мүшелеріне алғыс хаттар табыс етіледі. Қазақстан қаржыгерлері қауымдастығының мемлекеттік наградаларымен және ерекшелік белгілерімен, сондай-ақ Ұлттық Банк Төрағасының грамоталарымен марапаттау жұмыскерлер үшін маңызды оқиға болып табылады.

Кәсіптік және міндетті оқыту басым бағыт болып табылады. Биржаның стратегиялық жобаларын іске асыру үшін қажетті қаржы секторындағы кәсіби дағдыларды, корпоративтік құзыреттер мен жобалық басқару және IT саласында дағдыларын дамыту мәселелеріне үлкен назар аударылады.

Есептік жылы Биржаның 53 жұмыскері көбінесе: Корпоративтік қаржы, Қаржылық модельдеу, Қаржылық талдау, IT бағыт (Java, Oracle, Linux) және бухгалтерлік курстар (1С ЖПБ, Қаржы жөніндегі директор, Салық кеңесшісі) бағыттары бойынша жалпы сомасы 1056 академиялық сағаттық курстарда оқытылды. Сондай-ақ, бірқатар бөлімшелердің жұмыскерлері үшін IPMA сертификаттауымен Жобаны басқару курсы ұйымдастырылды.

Биржа жұмыскерлері жыл сайынғы Аттестациядан өтті. Аттестаттау нәтижелерінің деректеріне сәйкес:

1. қызметкерлердің 100 %-ы аттестаттаудан өтті;
2. 34 қызметкер 100 %-ға тапсырды (50 сұрақтың 50 дұрыс жауабы);
3. ең төменгі шекті мәні 80 % – 1 қызметкер.

Қызметкерлердің қанағаттану деңгейін анықтау мақсатында Биржа жыл сайын Биржа жұмыскерлері арасында жасырын онлайн сауалнама жүргізеді. Қанағаттанушылықты бағалау нәтижелері жұмыскерлердің уәждеме деңгейін, ұжымдағы ахуалды және адалдық деңгейін бағалауға мүмкіндік береді. 2022 жылы аталған зерттеуге 199 жұмыскердің 114-і (2022 жылдың желтоқсанында Биржа штатының нақты саны), яғни 57,3 % қатысты.

"Сіз Биржадағы жұмысқа көңіліңіз тола ма?" деген сұраққа респонденттердің көпшілігі 45,6 %-ы жоқ емес, иә деп жауап берді. 2021 жылмен салыстырғанда қанағаттану пайызы 37 %-дан 45,6 %-ға дейін өсті.

Корпоративтік мәдениет

Биржаның корпоративтік мәдениетін дамытуды қамтамасыз ету үшін мынадай корпоративтік іс-шаралар ұйымдастырылды:

- » Тоқсан қорытындысын жариялайтын таунхолдар. Іс-шаралар онлайн және офлайн аралас форматта өткізіледі.
- » Жаңадан қабылданған жұмыскерлердің Биржа Басқармасының Төрағасымен кездесуі. Іс-шаралар тоқсан сайын таңғы ас-танысу форматында өткізіледі.
- » Сыртқы спикерлерді тарта отырып KASE Insight: Ренессанс агенттігінің бизнес-жаттықтырушысы Виктор Мальчиков "Стрессіз және эмоционалды күйінсіз өмір" тақырыбында тренинг өткізді және Биржа Директорлар кеңесінің мүшесі Е. Әбдіразақов "Дағдарысқа қарсы шаралар және санкциялардың Қазақстан экономикасына әсерін бағалау" тақырыбында дәріс оқыды.
- » KASE жұмыскерлері "Қазақстан астанасы күні" мемлекеттік мерекесіне орайластырылған "Өзгерістер сөзсіз" жазғы трансформациялық ретрит-тренингіне және сарқырамаға квест-жорыққа қатысты. Жұмыскерлер Бутаков сарқырамасына командалық құрамда шықты.
- » KASE Республикалық қан орталығы мен ҚР Қрасный Полумесяз қоғамының көмегімен Донор күнін ұйымдастырды. Биылғы жылы Биржаның 27 жұмыскері игі бастамаға қосылып, біреудің өмірін сақтап қалуға көмектесті. Олардың әрқайсысы 400-450 мл.-нан қан тапсырды.
- » Дүниежүзілік тазалық күні қарсаңында Биржа эко-сенбілік өткізді. Ақция аясында жұмыскерлер Алматы қаласының алма бағында қоқыс жинауды жүзеге асырды.
- » KASE командасы Almaty Marathon 2022 жарысына "Экиден" қышықтығына (42 шақырымға марафондық қашықтықтағы командалық эстафета) қатысты, сондай-ақ Биржаның қызметкерлері түрлі қашықтықтарға жеке жүгіруге қатысты.
- » Жаңа жылды мерекелеу аясында KASE қызметкерлері үшін корпоративтік кеш және қызметкерлердің балаларына арналған Балалар шыршасы ұйымдастырылды.

Қайырымдылық аясында Биржа жұмыскерлері Педиатрия және балалар хирургиясы ғылыми орталығының кішкентай пациенттері үшін балаларды қорғау күніне арналған мереке өткізді, сондай-ақ KASE жұмыскерлері даму ерекшеліктері мен мүгедектігі бар балаларға көмек көрсетті. Балалар Аяз атаға хат жазды, ал Биржа жұмыскерлері бұл тілектерін орындады.

Тең құқықтар мен мүмкіндіктерді қамтамасыз ету

Биржа өз қызметкерлеріне жайлы және құрметті жұмыс ортасын қалыптастырады.

Биржа достық қарым-қатынасты, өзара құрмет пен қадірлеуді ілгерілетеді, жұмыс ортасындағы ашық диалог пен әділеттілікті жақтайды, алуан түрлілік пен инклюзияны стратегиялық қабылдау арқылы бизнестің маңызды аспектісі ретінде қарастырады.

Әртүрлі жастағы, жыныстағы, мәдени немесе этникалық тиесіліктегі қызметкерлердің көзқарастарының, дағдылары мен тәжірибелерінің және басқа да мінездемелерінің алуан түрлілігі біз үшін бағалы ресурс болып табылады. Сондықтан Биржа қызметкерлерге бәсекеге қабілеттілікті, қызмет пен басқарудың өнімділігі мен тиімділігін арттыруға, сондай-ақ Биржаның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге бағалы үлес қосуға ықпал ететін жұмыс процестеріне қатысуға, оқыту мен дамытуға тең мүмкіндіктер жасай отырып, өз әлеуетін іске асыру мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

Қызметкерлермен өзара іс-қимыл кезінде Биржа Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларын және Биржаның ішкі нормативтік құжаттарын сақтау принципін, тараптардың тең құқықтылығы, сондай-ақ тараптарды құрметтеу мен мүдделерін есепке алу принципін ұстанады.

Биржа Еңбек кодексінде және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген жағдайларды қоспағанда, еңбек саласындағы адамның азаматтық құқықтарын шектеуге жол берілмейді деп есептейді.

Биржа мен қызметкерлер жеке құқықтарды құрметтеуді, тең құқықты, ашық ұйымдастыру процедураларын, жұмыс орнында және басқару құрылымында гендерлік және өзге де әділеттілікті қамтамасыз етуге ұмтылады.

Биржада еңбек саласындағы кемсітушілікке, еріксіз еңбек етуге және балалар еңбегін пайдалануға тыйым салынған. Әркімнің еңбек саласындағы өз құқықтары мен бостандықтарын іске асыруда тең мүмкіндіктері бар.

Бірде-бір қызметкер шығу тегіне, әлеуметтік, лауазымдық және мүлкілік жағдайына, жынысына, нәсіліне, ұлтына, тіліне, дінге көзқарасына, сеніміне, тұрғылықты жеріне, жасына немесе дене кемшіліктеріне, қоғамдық бірлестіктерге қатыстылығына байланысты немесе персоналды іріктеу және жалдау кезінде кез келген өзге де мән-жайлар бойынша, жауапкершілікті бөлу, кәсіби даярлық, еңбекті бағалау және оған ақы төлеу кезінде, жұмыскерлердің құзыреттілігін, кәсібилігін, білімін, жеке қасиеттері мен тәжірибесін басшылыққа ала отырып, еңбек құқықтарын іске асыру кезінде қандай да бір кемсітушілікке ұшырамайды.

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ

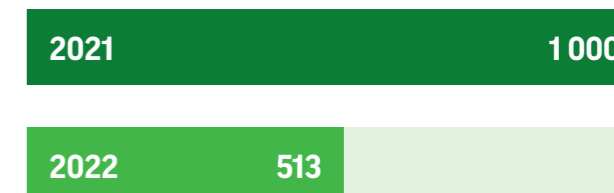

Биржада қалдықтарды бөлек жинау енгізілді. 2022 жылы 90 кг жуық макулатура, 32 кг астам шыны және 28 кг пластик пен 1 кг алюминий жиналды, сонымен қатар Биржа Алматы қаласында KASE ұжымының ағаш отырғызу бойынша іс-шарасын өткізді.

Қоршаған ортаны қорғау

Биржа өз қызметінде энергияға тиімді технологияларды енгізу, суды тұтынуды азайту, электрондық құжат айналымы жүйесін және екіжақты басып шығару практикасын енгізу есебінен кеңсе мұқтаждары үшін қағаз жұмсауды азайту арқылы ресурстарды артық тұтынуды қысқартуға және қолданыстағы жағымсыз экологиялық әсерді азайтуға ұмтылады. Биржа тұтынатын негізгі ресурстар электр энергиясы, жылу энергиясы, қағаз өнімдері және су болып табылады.

12 сурет. Биржаның қағаз тұтынуы, бумалар саны

13 сурет. Биржаның су тұтынуы, бөтелке

2021 жылы Биржа "Жасыл кеңсе" бағдарламасын енгізді, бұл ұйымды басқарудың кешенді тәсілін білдіреді және жалпы қабылданған үш R принциптеріне негізделген бірқатар техникалық және уәждемелік-білім беру іс-шараларын қамтиды:

Reduction – энергияны, суды, электр қуатын және басқаларды ақылға қонымды тұтыну

Replacement – экологиялық жауапты сатып алу және қоршаған ортаға әсерін азайтатын тауарлар мен қызметтерді сатып алу, көлікті баламалы және/немесе тиімді пайдалануды насихаттау. Биржа "Жасыл кеңсе" бағдарламасын жүзеге асыру мақсатында Биржаның қызметкерлері қатарынан – KASE GREEN экоактивистер штабын құрды

Refinement – кеңсе материалдарын, қағаз бен басқа да шығыс материалдарын қайта пайдалану

Байланыс және деректемелер

"Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамы
БСН 931 240 000 220

Мекен-жайы: 050040, Алматы қаласы, Байзақов көшесі,
280, "Almaty Towers" ҚФК солтүстік мұнарасы, 8-ші қабат

Тел.: (727) 237 53 00

Әлеуметтік желілердегі KASE парақшалары:

@Kazakhstan Stock Exchange

@kase.kz

@Kazakhstan Stock Exchange

@KASEofficial

Казахстанская фондовая биржа (KASE)

KASE

www.kase.kz